

"80/1-2

KISGRAFIKA

• A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE

KASS János „Mózes” c.
rézkarcából (C3) részlet

A címlapon CSOHÁNY
Kálmán rézkarca C3

532 21. ag.

KISGRAFIKA

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE ÉRTESÍTŐJE XIX. ÉVF. 1. 2. SZÁM

SZERKESZTŐ: SEMSEY ANDOR A KIADÁSÉRT FELEL: CSIBY MIHÁLY K.B.K. TITKÁR

VII. ORSZÁGOS KISGRAFIKAI TALÁLKOZÓ

A nyár elejéhez képest hűvös időben gyülekeztek július 12-én, szombaton délelőtt a *Szombathelyen* rendezett, immár hetedik országos találkozó résztvevői. A vendégek fogadása az Ady-téren nemrég felépült *Megyei Művelődési és Ifjúsági Központban* történt. Már a pompás épület megpillantása is ünnepi hangulatot kölcsönzött az érkezőknek, a földszinti előtérben tevékenykedő fogadóbizottság kedves női mosolya, szíves szavai nyomán pedig mindenki nyomban otthon érezte magát Szombathelyen.

A találkozóznak otthont adó Művelődési és Ifjúsági Központ a város új büszkesége. *Tillai Ernő* kétszeres Ybl-díjas, pécsi építész tervei alapján a megyei építőipari vállalat valósította meg ezt az országos viszonylatban is kiemelkedő építészeti alkotást, mely impozáns külsejével, logikus tételrendezésével, harmonikus színű, világos belső helyiségeivel igen sokféle feladatot tud egyszerre ellátni, ahogyan ezt a találkozó eseményei később bebizonyították.

A tájékoztató pultnál minden vendég kézhezkapta a találkozóra készült kiadványokat tartalmazó csomagot, eligazítást kapott szálláshelyéről és mellére tűzték a VII. találkozó emblémájával díszített, izléses kivitelű jelvényt, melyen jól olvasható betűkkel nevét is feltüntették. Már az első órában felforrósodott a hangulat az előcsarnokban, melyet beragyogott a felhők közül egyre gyakrabban előbújó Nap is.

A rendezőség már az érkezés idejére kellemes meglepetésről gondoskodott a résztvevők számára azzal, hogy az előcsarnokban megrendezte a *Vas megyei gyűjtők* részére készült kisgrafikai lapok kiállítását. Az ötlet maga is elismerést érdemel. A kiállítási anyagban Pittmann László, P. Mikó Ildikó, Kondics József,

KARANCSI Sándor linómetszete X3
STETTNER Béla linómetszete X3

Kamper Lajos, Hegedűs László, Batki Jenő, Boltizár Endre és más gyűjtők lapjai szerepeltek. A kiállított anyag magas művészi színvonala a vasi gyűjtők jó ízlését dicséri. A találkozó résztvevői e kiállításról nemcsak szép élményeket, hanem tárgyi emléket is magukkal vihettek. Ugyanis a találkozó alkalmára Szombathelyen kiadott kisgrafika-mappa egyes lapjai a kiállításon is szerepeltek.

Déli 12 órára teljes lett a találkozó létszáma. Az egyik előadóteremben *Pittmann László* köszöntötte a megjelenteket és ismertette a találkozó programját. Utána *Csiby Mihály*, a K.B.K. új titkára tartotta meg beszámolóját az elmúlt években végzett köri munkáról. Ennek során meleg szavakkal emlékezett meg az éppen akkor súlyos betegségből felépült *Réthy Istvánról*, aki a K.B.K.-nak egyik alapítója, és 20 éven át fáradhatatlan titkára volt, s aki éppen betegsége miatt volt kénytelen erről a tisztről lemondani. Az alkalomhoz szabottan rövid, de tartalmas titkári beszámoló után a résztvevők a Pannónia étterembe vonultak, majd ebéd után megkezdődött a városnézés.

Dr. Smidt Lajos sebész szakorvos 1968-ban a városnak ajándékozta gazdag történelmi, orvostörténeti gyűjteményét. Ebből alakult a mostani *Smidt Múzeum*, melyet elsőként látogattak és csodáltak meg a vendégek. Érdekessége a múzeumépületnek, hogy a pincében az egykori szombathelyi vár külső védőfalának körbástyája is megtekinthető. Szombathely történelmi városmagja a Székesegyház előtti Berzsényi tér, ahol a Megyei tanácsház, a Püspöki palota és a jelenlegi Forradalmi Múzeum barokk épülete nyújt a turisták számára megkapó építészeti látványt. A Hefele Menyhért által tervezett püspöki székesegyház a második világháború során nagy károkat szenvedett. Benne a látogatók az újjáépítés, a restaurálás gondos munkájának eredményeit szemlélhették.

FERY Antal fametszete X2

Délután 4 órakor került sor a találkozó alkalmából rendezett nagyszabású grafikai kiállítás megnyitására, melyen a nemrég elhunyt CSOHÁNY KÁLMÁN, valamint KASS JÁNOS, GÁCSI MIHÁLY, STETTNER BÉLA Munkácsy-díjas grafikusművészek alkotásait láthatták a résztvevők. A megnyitó ünnepség bevezetéseként *Németh Tamás* klarinétozott, *Tanai Erzsébet* énekelt. Ezután *Hegedűs László*, a művelődési ház igazgatóhelyettese köszöntötte a megjelenteket, méltatta a találkozó jelentőségét, kiemelve a rendezők mintaszerű, eredményes munkáját. Megnyitószavai után két szombathelyi kislány virággal köszöntötte a kiállítók közül megjelent Stettner Bélát és Gácsi Mihályt. A kiállítás mappaszerűen összeállított, ízléses katalógusa szerint mind a négy művészt 10–10 nagyméretű lapja és 4–4 kisgrafika-tablója képviselte. Valamennyi kiállított mű Pittmann Lászlóék gyűjteményéből származott, így a tulajdonosok ékes bizonyítékát adták kifinomult gyűjtői ízlésüknek, egyben önzetlenségüknek e becses, sérülékeny lapok közreadásával.

A megnyitó után a szépen rendezett, vonzó kiállítást egy időre a helybeli látogatóknak engedték át a vendégek, mert a gyűjtők számára egy másik helyiségben megkezdődött a csere, a küldöttekre és a vezetőség tagjaira pedig komoly feladat hárult, a tanácssteremben meg kellett vitatni a K. B. K. szervezeti és működési szabályzatát.

Fery Antal elnök megnyitotta az értekezletet. Bejelentette, hogy a szervezeti és működési szabályzat tervezetét a kör titkára már korábban eljuttatta a tagsághoz, a vidéken lakó tagok a helyi titkár útján ismerhették meg a tervezetet, így annak ismertetésére már Szombathelyen nem volt szükség. Feltette a kérdést, kinek van észrevétele, kiegészítő javaslata a tervezettel kapcsolatban. A kérdésre több küldött,

vidéki titkár felszólalt. A távollevők nevében megbízottjuk olvasta fel a tervezethez fűzött írásbeli megjegyzéseket, kiegészítő javaslatokat. A javaslatok szövegét a küldött értekezlet jegyzőkönyve tartalmazza.

A hozzászólások után *Stettner Béla*, a K.B.K. művészeti vezetője válaszolt az egyes felszólalásokban felvetett javaslatokra. Bevezetésként elmondotta, hogy sajnálatos gépelési hiba miatt a tervezetből kimaradt az a rész, mely kimondja, hogy a vidéki titkárok egyben tagjai a K.B.K. országos vezetőségének is. Kíváncsún tartja, hogy a vidéki csoportok önállóak legyenek és csak ott szorítkozzanak a központi vezetésre, ahol elvi, művészetpolitikai kérdéssről van szó. Demokratikusnak tartja a ceglédi csoport által javasolt kettős jelölést, ezzel a jövőben élni kell. A tiszteletbeli tagság gondolatával nem ért egyet, ez a javaslat nem valósítható meg. Hangsúlyozta, hogy a K.B.K. nem egyesület. A Művészeti Dolgozók Szakszervezete nevezi ki a művészeti vezetőt, a titkárt és a lapszerkesztőt. A tagság által javasolt kettős titkári kinevezés így nem keresztülvihető. Visszautasította a szegedi csoport írásbeli hozzászólásának azokat a kitételeit, melyek szerint a kör tevékenysége „kapkodás” jellegű és az eseményekről lapunkban „lakkozással” jelennek meg a közlemények. Az elmúlt időszakban nyomdakészre összeállított lappéldányok, mappák nem ezt bizonyítják. Felmerült a funkciók halmozásának kérdése is, ami a Kör munkájában akadályozó tény, a demokratikus vezetés hiányát bizonyítja. Példaként, személyével kapcsolatban megemlíti, hogy a K.B.K. művészeti vezetése mellett a kiadványok lektorálása is feladatkörébe tartozik, és 20 éve el is látja mindkettőt.

A hozzászólások után a jelenlevők egyhangúlag, ellenvélemény és tartózkodás nélkül elfogadták a szervezeti és működési szabályzatot azzal a kiegészítéssel, hogy a vidéki titkárok egyben tagjai a K.B.K. vezetőségének is. A kör tagság feltételei közül törlésre került a „18 éven felüli” korhatározás, amit a gyermekes gyűjtők kívánságára vett be az értekezlet. Tisztségre természetesen csak 18 évet betöltött tag választható. Végül a szegedi csoport javaslatára a kör céljairól szóló rész azzal egészült ki, hogy a K.B.K. tevékenységét a Közművelődési Törvény szellemében végzi.

Megkönnyebbülten lélegezték fel a jelenlevők, amikor közel két óras eszmecsere után *jogerőre emelkedett a szervezeti és működési szabályzat!* Itt jegyezzük meg, hogy további működésünk e fontos dokumentumának megszövegezése, letárgyalása, az ülés forgatókönyvének összeállítása *Dr. Vida Klára* gyűjtőtárs érdeme, akit ezért a munkájáért ezen a helyen is köszönet illet.

EX - LIBRIS

BATKI JENŐ

Molnár Gabriella

MOLNÁR Gabriella linómetszete X3

A 4. oldalon FERY Antal fametszete X2 és KARANCSI Sándor linómetszete X3

Mariselisa LEBORONI linómetszete X3/2

Ezután lemondott a K.B.K. régi vezetősége. *Dr. Semsey Andorné*, a jelölőbizottság elnöke előterjesztette az új vezetőség összetételére vonatkozó javaslatot, melyet a küldöttek egyhangúlag elfogadtak, ezzel kapcsolatban kiegészítő javaslat nem merült fel. Az összeállított szavazólapot minden küldött, szám szerint 15 fő, küldöttigazolványának bemutatása ellenében kapta meg. (A küldöttigazolványt Fery Antal grafikusművész készítette, így linómetszetére, mint ritka alkalmi grafikára, a Fery-lapok gyűjtőinek figyelmét felhívjuk!)

A titkos szavazás eredményét *Lenkey István*, a szavazatszedő bizottság elnöke ismertette. Eszerint egyhangúan 15 szavazatot kapott, ellenvélemény nélkül az újonnan megválasztott alábbi vezetőség:

Fery Antal,	Dr. Katona Gábor,	Szölgvényi Pál,
Dr. Semsey Andor,	Dr. Soós Imre,	Vén Zoltán,
Diskay Lenke,	Szász Sándorné,	Dr. Vida Klára

Ugyancsak a vezetőség tagjai az alábbi vidéki titkárok:

Cegléd	Nagy László Lázár,	Eger	Nagy István,	Szeged	Kopasz Márta,
Debrecen	Lenkey István,	Pécs	Kovács József,	Szombathely	Pittmann László,
				Veszprém	Poór Ferenc

A K. B. K. vezetőségének kinevezett tagjai:

Csiby Mihály	titkár,	Dr. Semsey Andor	lapszerkesztő,	Stettner Béla	művészeti vezető
--------------	---------	------------------	----------------	---------------	------------------

A tennivalókkal, élményekkel teli első nap a KIOSZK étteremben megrendezett hangulatos vacsorával ért véget.

★

Vasárnap reggel 9 órakor indultak az autóbuszok a kultúrház elől a találkozó programjában szereplő kirándulásra. Irány: *Kőszeg*, az ország legmagasabban fekvő, legtisztább levegőjű városa!

Gyönyörű napsütéses időben kezdődött a városnézés, a Hősi Kapu, a Jurisich tér megtekintése. A belváros ódon épületei, freskó-díszes templomai a középkor szellemét idézik. A város legértékesebb látnivalója a szépen helyreállított Jurisich Vár, melyben egykor sokat járt Zrínyi Miklós és a fiatal II. Rákóczi Ferenc. A nagymúltú épület ma a kultúra és az idegenforgalom céljait szolgálja, turistaház, hangversenytér, múzeum kapott benne helyet. Kiszabadították a házak közül a vár árkat, az évszázados bástyafalakat. Így az erődítményrendszer mai képe a hamisítatlan múltat idézi.

„Köszegen vagy szél fúj, vagy harangoznak”. A dél közeledését jelző harangszó kísérte az autóbuszokat, amikor a találkozó résztvevőivel Szombathelyre visszaindultak. A kirándulással a találkozó hivatalosan végetért.

A délutáni órákban a résztvevők egy igen jó, sikerült, szívvel-lélekkel megrendezett kisgrafikai találkozó emlékével búcsúztak az egykori Savária modern utódától, az egyre szépülő nagyvárostól, Szombathelytől.

A találkozó krónikása a résztvevők nevében ezúton is köszönetet mond a VII. Országos Kisgrafikai Találkozó minden rendezőjének, közöttük is elsősorban *P. Mikó Ildikó* és *Pittmann László* gyűjtőtársaknak kiváló szervezőmunkájukért. A szombathelyi két nap maradandó, kedves emléke lesz minden résztvevőnek. A találkozó igen kedvező eredményű szavazás volt a K.B.K. 20 éves tevékenységéről, egyben biztató előjel a további évek munkájához.

Dr. Soós Imre

TITKÁRI BESZÁMOLÓ

(Elhangzott a VII. K.B.K. Országos Találkozón,
Szombathelyen, 1980. július 12-én.)

Tisztelt Taggyűlés!

A K.B.K. életében ez a nap igen jelentős.

Ez az országos találkozó itt Szombathelyen példa nélküli. Jelentőségét az elkészült és Önök által már áttanulmányozott alapszabály elfogadása, a K.B.K. létének törvényesítése, valamint az új vezetőség választása adja meg.

Éppen ezért, kérem nézzék el most nekem, ha most nem fogom Önöket eddig elvégzett munkánk, ügyintézéseink száraz statisztikai adataival úntatni. Akiket adatok, vagy éppen körünk működése érdekel, megtalálhatja a Kisgrafika Értesítőben, mivel a kör 20. éves fennállása alkalmával ott, teljes áttekintést adtunk munkánkról, eredményeinkről.

El kell mondanm mégis, amikor átnéztem köri életünk öt évének működését, mozgását, elterjedését, kiterjedését, eredményeit, — elképedtem. Elképesztett ennek a maroknyi csoportnak áldozatkész munkája, az a hatalmas energia befektetés, amit gyűjtő és művész vagy éppen nem körünkhöz tartozó személy tesz, önmaga öröme, hazai és külföldi eredményeink elérése érdekében, hazánk kultúrártékének növelése, terjesztése, népszerűsítése érdekében.

Kedves Barátaim! — Csupán a szemléltetés kedvéért, mondandóm aláfestésül egy lélekzetnyi visszapillantás azokra az eseményekre, amelyek azok számára, akik a K.B.K.-ért dolgoztak, a K.B.K. életébe kapcsolódtak, célkitűzéseinek megvalósításáért áldozatot hoztak, — örömet és bánatot, büszkeséget vagy megalázást, reményt és reménytelenséget, sikert és sikertelenséget okoztak.

Nos. 1975. A budapesti csoport összejöveleinek helye a Pílvax. Itt köszöntöttük szeretett néhai elnökünket Varga Nándor Lajos professzort 80. születése napja alkalmával. — Ekkor veszi át Dr. Semsey Andor a Kisgrafika szerkesztését. — Felszabadulásunk 30. éves jubileumi kiállítása a Csók Galériában. — Sint Niklasban megalakult a Nemzetközi Exlibris központ, aminek számos tagtársunk alapítótagja lett. — Ceglédi Ősz. — Balatoni Biennálé Keszthely. —

1976-ban újra a Fészek Művészklub lett az otthonunk. — XVI. Nemzetközi Exlibris Kongresszus Lizsaban. — III. Országos Találkozó Pécs. — Természet Világa a Kisgrafikán kiállítás a Nemzeti Múzeumban. — Országos Kisgrafikai Kiállítás Celdömölkön, — Berzsényi Dániel születésének 200. évfordulója alkalmával. —

EX·LIBRIS

Fery

EX·LIBRIS

Fery

FERY Antal fametszetei X2

1977-ben IV. Balatoni Kisgrafikai Biennálé, Keszthely. — IV. Országos találkozó Szeged. — Ceglédi Ősz. — Ady-kiállítás. — Virágok az exlibrisen kiállítás Debrecen. —

1978. Varga Nándor Lajos professzor elnökünk meghalt, — Fery Antal grafikusművész személyében új elnöke lett a K.B.K.-nek. — A Fészek Művészklub kiállító termében a nemzetközi nőnap alkalmából, „Nő a kisgrafikán” kiállítás. — V. Országos Kisgrafikai Találkozó Debrecen. — Dr. Illyés Sándor László szeretett alelnökünk meghalt. Átszerveztük a K.B.K. vezetését. A lapszerkesztés mellett az alelnöki tisztséget is Dr. Semsey Andor tölti be. XVII. Nemzetközi Exlibris Kongresszus Luganó. — Virágok az exlibrisen kiállítás Debrecen. —

1979. Ünnepejlük a K.B.K. 20 éves fennállását. Szeretett Réthy István titkárunk, körünk életrehívója, húsz év fáradságos titkári, szervezői munkája után, betegsége miatt visszavonul. E tisztséget jelenleg én töltöm be. VI. Országos Kisgrafikai találkozó Veszprém és Balatoni Biennálé Tihany. . . .

de sorolhatnám az eseményeket akár reggelig és a felsorolás még akkor sem volna teljes, mert hátra vannak a Művelődési Központok, Ifjúsági Házak, Könyvtárak, Múzeumok, akik igénylik, támogatják munkánkat, alkalmat adnak kiállítások rendezésére stb. Hátra lenne gyűjtők és művészek által határainkon túlra küldött lapjainkkal való szereplések felsorolása stb.

Bevezettük a körlevelet, amit negyedévenként küldünk szét tagjainknak abból a célból, hogy tagjaink közelebb kerüljenek egymáshoz, hozzánk. Értesüljenek eseményekről, arról, mi történik a K.B.K. berkeiben, hogy közvetlenebb kapcsolat alakuljon ki velünk, és az ország bármely részén élő tagtársakkal. —

. Mennyi munka van e felsorolás mögött. Éppen ezért megragadom most az alkalmat, amikor a K.B.K.-nak egy nagy és munkás korszaka lezárul, hogy külön-külön, személy szerint megköszönjem mindazoknak, a jelenlegi vezetőség nevében, — szervező, támogató, időt, pénzt, fáradságot nem sajnáló munkáját, — akiknek ezt az eredményhalmazt köszönhetjük, akiknek áldozatos munkája eredményeként a Képzőművészek, Iparművészek és Művészeti Dolgozók Szakszervezete Elnöksége elismerését, további anyagi és erkölcsi támogatását köszönhetjük.

Gácsi

GÁCSI Mihály linómetszete X3

Köszönet:

Angeli Mátyásnak, Császártöltés, — Dr. Arató Antalnak, Jászberény, — néhai Dr. Bélyey Pálnak, Országos Széchenyi Könyvtár, — Hegedüs Ibolyának, Mindszent, — Dr. Kaszab Zoltán akadémikusnak, Természettudományi Múzeum, Budapest, — M. Kiss Józsefnek, Budapesti Szabó Ervin Könyvtár, — Kopasz Márta grafikusművész-docensnek, Szeged, — Kovács Józsefnek, Pécs, — Dr. Sz. Kürti Katalin művészettörténésznek, Debrecen, — Lenkey Istvánnak, Debrecen, — Nagy László Lázárnak, Cegléd, — Meskő-Póka házaspárnak, Gyula, — Nagy Istvánnak, Eger, — Pittmann házaspárnak, Szombathely, — Poór Ferencnek, Veszprém, — Réthy István K.B.K. titkárnak, Budapest, — Dr. Sági Károly múzeumigazgatónak, Keszthely, — Szentesi Flóriánnak, Pécs, — Sólyom Sándornak, Keszthely, — Szigetiné Magyar Máriának, Szeged—Budapest, — Dr. Soós Imrének Budapesti Műszaki Klub, — Dr. B. Supka Magdolna művészettörténésznek, Budapest, — Weiner Mihályné ny. múzeumi főigazgatónak, Országos Iparművészeti Múzeum, — . . . Bizonyára ez a felsorolás nem teljes. Kérem nézzék el nekem. A felsoroltak egyesületi működése, magatartásuk legyen példa új tagjaink részére, példa legyen a K.B.K. jövő nemzedéke részére. —

És mivel személyem, titkári minőségében a tagságot is képviseli, a tagság elismerését és köszönetét fejezem ki Stettner Béla grafikusművész, érdemes művésznak, a K.B.K. művészeti vezetőjének, azért a munkáért, ahogy képviseli és intézi érdekeinket.

Ugyancsak a tagság nevében köszöntöm és köszönöm meg Réthy István kétévtizedes munkáját, azt az önzetlen munkát, amit a magyar kisgrafika ügyéért végzett, ahogy itthon és külföldön képviselte körünket. Ez alkalommal is kívánok mielőbbi teljes gyógyulást, azt hogy üdvözölhessük újra közöttünk. —

Külön kell beszélnem Dr. Semsey Andor öt éves szerkesztői munkájáról, de egyáltalán a K.B.K.-ban betöltött szerepéről. Személyében egy olyan embert tisztelhetünk, akinek valósággal ereiben folyik a „kisgrafika” és idegszálaait csak az ezzel kapcsolatos eredménytelenségek borzogatják. Ő a K.B.K. lelke, és lelkiismerete, mert benne van a két belzebúb, a gyűjtő szenvedélyessége és a tudós szomjúsága. Pótolhatatlan gesztus, hogy a hónap harmadik szerdáján, minden érdeklődőt szívesen lát lakásán, eligazít, a

FERY Antal fametszetek X2

kisgrafikát érintő kérdésekben, meghatároz lapokat, adja e tárgyban szerzett történelmi, történeti, művészetrajzi, technikai, kutatói tudásának legjavát. Rendelkezésre bocsájtja gyűjteményét. Ő a jelenlegi vezetőség, de a tagság között is a legifjabb, aki, ha a K.B.K. érdekéről van szó félreteszi magánéletét és azonnal szolgálatkész. Cipel, hoz-visz, szalad elnyühetetlenül, fáradhatatlanul. A Kisgrafika elismerten magas tartalmi nivója bizony neki köszönhető.

Mint látjuk, a K.B.K. egy élő, eleven organizmus, oly annyira az, hogy nem csak erényei vannak eredményeiben, de hibái is — Ez a szuperérzékeny társaság, még torzsalkodásra is képes, széthúzásra, elkülönülésre. Hiányzik személyi képességünk arra, hogy a K.B.K.-be belépő új tagokat megnyerjük, hogy bensőséges légkört teremtsünk számukra. Így azután a K.B.K. tagság létszámában van egy bizonyos létszámingadozás. Igazán sajnáljuk azokat a tagjainkat, akik türelmetlenség, sértődöttség, más elvárás, vagy éppen csalódásuk miatt léptek ki társaságunkból. Akik nem körünk célkitűzését látják, a magyar kisgrafika kultúránk őrzését, népszerűsítését, művelését, akik megfosztják magukat a gyűjtés örömétől, mert az eszmét összekeverik, azonosítják múltó személyekkel. Biztosra veszem, hogy mindez a mi hibánk volt és a mi hibánk még ma is.

Vizont minden egyes tagunknak ezúton köszönöm meg a megértést, hibáink, hiányosságaink elnézését. Köszönöm, hogy tagdíjaikat pontosan fizetik, hogy segítségünkre vannak különféle, a kör operatív munkáját támogató gondjaink megoldásában. Gondolok itt sokszorosítás, címzés, szállítás stb. munkánkra, amivel bizony könnyítik az ügyvitelt. —

Tisztelt Taggyűlés! Kedves Barátaim!

Az én mai beszámolómm eddig tart. Sok kérdést, problémát szándékosan elhallgattam. Nyitvahagytam az utat, hogy értékelhető bírálatukkal, észrevételeikkel az elmondottakat kerekítsék egésszé. És tettem ezt azért, hogy a K.B.K. alapszabályának megvitatására, a szavazásra, az alapszabály elfogadására több idő legyen. —

Köszönöm szíves figyelmüket!

Csiby Mihály
K.B.K. titkár

EXLIBRIS

**ILDIKŐ
PITTMANN**

L. Rusek

Vén Zoltán

VÉN Zoltán rézkarca C3

A 13. oldalon FERY Antal fametszete X2

L I N Z 1 9 8 0

XVIII. NEMZETKÖZI

EX LIBRIS KONGRESSZUS

A budapesti XIII. nemzetközi Ex libris Kongresszus óta alig volt olyan kongresszus, amelyen a következő találkozó helyének kijelölésénél határozott döntés született volna. Nyitva maradt a kérdés 1978-ban Luganóban is és csak levélváltással fogadták el a tagesyesületek — mégpedig a legnagyobb örömmel — az osztrák Ö.E.G.-nak *Dr. Ottmar Premstaller* által előterjesztett javaslatát, hogy a XVIII. Nemzetközi Ex libris Kongresszust a dunamenti Linz városban rendezzék meg. A magyarok örömeire csak az vetett árnyékot, hogy ismét nyugati ország kapta meg a rendezés jogát, márpedig a kétéves kongresszusi periódus nem egyéztethető össze a háromévenként megszerezhető nyugati útlevéllal. Maradt azonban egy megoldás, az utazási irodák valutakerete terhére történő csoportos utazás. Budapesti sikertelen kezdeményezés után Pécs városáé, illetve az ott működő K.B.K. csoport agilis titkáráé, Kovács József tagtársunké az érdem, hogy az ottani Coopturist elvállalta a csoportos utazás szervezését és most már megálapíthatjuk, hogy válllásának közmegelegedésre eleget is tudott tenni.

A Pécsről induló autóbusz 1980. augusztus 20-án délelőtt érkezett Budapestre, itt felvette a fővárosi és más városokból ide érkezett résztvevőket, s a koradélutáni órákban indult tovább. Rövid győri városnézés után az első éjszakát Mosonmagyaróváron töltöttük. Esti sétán alkalmunk volt megismerkedni ezzel a műemlékekben gazdag, hangulatos városkával. 21-én hajnalban indultunk tovább és a határnál szerencsére gyorsan lezajlott vizsgálatok után Bécs felé vettük útunkat. Itt egy rövid pihenőt tartottunk a Burg közelében, alkalmat adva útítársainknak, hogy ha futólépésben is, de körül tudják járni a környék jelesebb épületeit. A déli csúcsforgalom miatt csak csigalassúsággal tudtuk az autópályát elérni. Utközben láthattuk a távolban feltűnni a melki apátság szép épületegyüttesét. Sajnos, mire Linzbe érkeztünk, már lezajlott a kongresszus hivatalos megnyitása, de a rendezőség és elsősorban az elnök *Dr. Ottmar Premstaller* baráti segítsége áthidalta a nehézségeket.

Toni HOFER (1903–1979) fametszete X2

Erich SCHÖNER (1901–1979) fametszete X2

A kongresszus rendezvényeinek színhelye a főútvonal, a Landstrasse egyik kiemelkedő műemléke, az Ursulinenhof volt. A szemben levő 28. számú házban megilletődve láthattuk *Batsányi János* magyar és német szövegű emléktábláját; Batsányi számkivetésében is hűséges életpárjával, Baumberg Gabriella osztrák költőnővel itt élt, itt is halt meg, de hamvait hazahozták. Csoportunk szállása közel volt az Ursulinenhofhoz, így a rendelkezésünkre álló kevés idővel jól tudtunk gazdálkodni. A nemzetközi ex libris-kiállítást Linz város Nordico-múzeumában rendezték meg és az első nap délutánján nyitották meg a városi és kulturális vezetők közreműködésével. Részletes leíró katalógus nem készült, csak egy ismertető és a kiállított művészek névsora nyújtott róla tájékoztatást. Hosszú idő óta először nem volt kongresszusi pályázat kitűzve. A kiállítást két, a közelmúltban elhunyt kiváló osztrák exlibris művész, *Toni Hofer* (1903–1979) és *Erich Schöner* (1901–1979) emlékkiállítása vezette be. 19 ország 191 művészenek mintegy 700 alkotása volt kiállítva. Itt ért minket a kongresszus talán egyetlen kellemetlen meglepetése. A rendezőség 60–70 magyar lapot kért s ezt a szűk keretet igyekeztünk oly módon felhasználni, hogy lehetőleg jó képet adjon a mai magyar könyvjegyművészetéről. Még arra is kértük a rendezőbizottságot, hogy csak ezeket a művészeket állítsák ki, és ha számukat helyhiány miatt csökkenteni kell, azt arányosan végezzék. Sajnos, nem így történt. A kiküldött 15 művész közül 4 nem is került bemutatásra, a többinél sem volt szerencsés az anyagcsökkentés, kiállítottak viszont amatőröket, akik munkáikat egyénileg küldötték ki. Főleg az egyik, egy tagtársunk rontotta le munkáival az amúgy is kis (három tablónyi) magyar anyag által nyújtott összképet. Senkit sem lehet visszatartani a grafikázástól, de nem célszerű a próbálkozások bemutatására egy nemzetközi kiállítást felhasználni, visszaélve a házigazdának a vendégekkel szemben tanúsított jóindulatú elnézésével. Ami a többi országot illeti, mennyiségileg elsőprő főlénnel szerepeltek a *ceh és szlovák* grafikusok, de a színvonal tekintetében megállták a helyüket. A *Szovjetunió* művészei közül ezúttal is a litvánok váltak ki. A *lengyelek* a megszokott magas szintű művészi értékeiket csillogtatták. Bár a nyugati országok bemutatott művészei is arról tettek tanúságot, hogy

VÉN Zoltán rézkarca C3

CsIBY Mihály linómetszete X3

könyvjegyművészetük tud új értékeket bemutatni, fiatal tehetségekben sincs hiány, a közvélemény szerint (s ennek a véleménynek a kiállítási ismertető is hangot adott) az ex libris-művészet súlypontja Kelet-Európában van. (Annál sajnálatosabb, hogy az utóbbi években nem sikerült szocialista országban rendezni kongresszust és a jövő kilátásai sem biztatóak.) Új jelenség a *bolgár* művészek szereplése és a sok angolé, ami a már tavaly beharangozott esetleges angliai kongresszus előszeleként könyvelhető el.

Augusztus 22-én délelőtt nyílt meg a F.I.S.A.E., az *Ex libris Barát Egyesületek Nemzetközi Szövetségének a közgyűlése*. Dr. Ottmar Premstaller elnökletével. Carlo Chiesa, az előző, Luganóban megrendezett kongresszus elnökének beszámolója után sor került a következő kongresszus színhelyének kijelölésére. Az *angol delegáció* a szigetország részére kérte a rendezés jogát, később megjelölendő városban (*London* vagy *Cambridge*), s ezt a javaslatot a közgyűlés ellenjavaslat nélkül elfogadta. (Az NDK delegáció közölte, hogy 1984-ben szeretnék a kongresszust Weimarban megrendezni, de hát ez még a jövő zenéje. . .) A továbbiakban Klaus Rödel hiányolta, hogy a F. I. S. A. E. immár hivatalos közlönye, az *Ex libris Revue* kevés támogatást kap a tagegyesületektől. A F. I. S. A. E. közgyűlés után a nyugatnémet D. E. G. tartotta meg közgyűlését, majd M. F. Severin professzor tartotta meg előadását az ex librisekről, vetített képek bemutatásával. Délután városnézésre indultak a résztvevők, akiket az autóbuszok egészen a Pöstlingbergig vittek fel, hogy onnan élvezhessék a város panorámáját. A magyar csoport nagyobbik része már délelőtt, a közgyűléssel egyidejűleg megtette ezt az utat, de gazdagabb programmal: a botanikus kert csodálatos élményekkel gazdagította csoportunkat.

Augusztus 23-án reggel felhősnek induló, de a nap folyamán ragyogóra forduló időben került sor a kongresszusok egyik legkedveltebb programpontjára, a távolabbi környék néhány szép helyére vezető kirándulásra. Az első állomás észak felé Freistadt volt. A várakkal körülvett óváros tornyaival, egyházi és világi műemlékeivel szakszerű vezetés ismertetett meg, amelyet a magyarok csoportunk vezetőjének, Ilonkának tolmácsolásában hallhattak. Itt volt az ebéd is. Utána Kefermarkt-ba, egy kis falucskába vezetett az útunk, ahol a szerény gótikus templom világhíres értéket őriz, egy nagyméretű, ismeretlen alkotótól származó szárnyasoltárt, a gótikus német faszobrászat páratlan remekét. Kirándulásunk harmadik állomása a St. Florian-i ágostonrendi apátság volt, itt a hatalmas könyvtár, a márványterem, amelynek mennyezetfreskója a törökök feletti győzelmet ábrázolja — a magyar címer is látható —, Albrecht Altdorfer festményei és a templom remek orgonája voltak a legfőbb látnivalók.

Linzbe való visszaérkezésünk után elbúcsúztunk a várostól és estefelé a bankett színhelyén, a dunaparti Brucknerhaus nevű kultúrközpontban. A félkör alakban elhelyezkedő, Dunára néző teremből a lemenő napban gyönyörködhettünk. Tekintettel a korai visszaindulásra, már a vacsora közben kezdtük a búcsúzkodást. Megköszöntük Dr. Ottmar Premstaller elnöknek és munkatársainak a magyarok részére nyújtott baráti segítséget, Kovács József tagtársunk pedig a pécsiek nevében kis eozin szobrocskát nyújtott át emlékül. Pontban tíz órakor indultunk vissza és most már meg sem állottunk a határig, ahol — akárcsak a kiutazáskor — zökkenőmentesen estünk át a formáságokon. Megjegyezzük még, hogy akik Linzben maradtak, másnap, vasárnap Steyerbe rándulhattak ki, ahol megtekinthették a Hallstadtkori kiállítást.

FERY Antal fametszete X2

A magyar delegáció kongresszusi ajándékként egy 22 lapból álló mappat vitt magával 150 példányban. Tárgyilagosan meg kell állapítanunk, hogy ez volt a legszínvonalasabb mappa, bár kevés volt benne az ex libris. Aki ezt megkapta, jó képet alkothat magának a mai magyar grafikusművészetről. Ugy ezt, mint a kongresszusi kiadványok legelőkelőbbjét, „Az ex libris művészei” c. F. I. S. A. E. sorozat Lisszabonban kiadott V. kötetét következő számunk könyvespolc-rovatában fogjuk ismertetni. A házigazda Ö. E. G. 18 lapos mappájában háború előtti, sőt határon túli művészek lapjai is szerepeltek. A nyugatnémet D. E. G. mappa 13 grafikája az ismert nyugatnémet művészek fametszeteit és linóit tartalmazta. A holland W. B. V. mappája nemcsak kiállításával, de tartalmával is kitűnt, a 19. javarészt fametszetű lap között Battermann, Pam G. Rueter, Lou Strik, Wim Zwiers stb. munkái szerepeltek. A portugál A. P. E. L. mappa António Paes Ferreira 10 rézmetszetét tartalmazta. Ezúttal a portugálok kitettek magukért. A 15 lapos francia (A. F. C. E. L.) mappa meglehetősen heterogén, kiemelkednek M. Jamar klisérajzai. A finn egyesület 5. lapot tartalmazó kiadványából V. Askola fametszetét kell kiemelni. Az Exlibris Sloveniae, a ljubljanaei egyesület gazdagon illusztrált kiadványa az egyesület 1967 óta végzett tevékenységéről, kiállításokról, előadásokról, kiadványokról ad számot. A Pirkheimer-Gesellschaft Exlibris Almanach 1980. c. kiadványával köszönti a kongresszust. A 48 oldalas kiadvány Lothar Lange, Gerhard Steiner, A. Scholz és mások cikkeit tartalmazza. A Dansk Exlibris Selskab egyik múlt évi kiadványával, Klaus Rödelnek Christian Blaesbjergről szóló művével kedveskedett. Nem a kongresszusra készült és ajándékként átnyújtott kiadvány volt még a belga Nelly Degouy (1910–1979) emlékmappája, több kiállítási katalógus és több művész és gyűjtő egyéni mappája, az utóbbiak csereként kerültek forgalomba.

A kongresszus résztvevőiről kiadott lista 265 nevet sorolt fel, így ez a kongresszus egyike volt a legnépesebbeknek.

Semsey Andor

CSOHÁNY Kálmán — Pásztói népszokások (Búzaszentelés) C3

CSOHÁNY KÁLMÁN

1925-1980

Túlságosan közeli még az elvesztése feletti döbbenet, meg az alakját eseményekből idéző spontán emlékezés ahhoz, hogy alkotói egyéniségét mélyebbről, átfogóbban, művészi jelentőségét valódi arányai-ban, a műtörténet nagyobb távlatából vázolhatná fel máris e Róla szóló nekrológ. Hiszen várható, hogy Csohány Kálmán rajzolóli látásának megkülönböztető sajátosságai, eredetisége egyre árnyaltabb és lényegibb megvilágításba kerül az esztétika visszatekintő, kort-korhoz, egyedít az általánoshoz viszonyító tükrében.

Elődázhatatlan teendője viszont a kortanúnak, ki a maradandóság jegyeit is a jelenidejű művészet erejéből igyekszik kiolvasni, hogy erről a fenntartó és továbbéltető belső dinamikáról valljon, amit Csohány művészete azáltal áraszt, hogy mondandóját krónikási átéléssel, személyes érveléssel adja elő. Elhivatottságot és megszólalásának szükségszerűségét jelenünk történelme, saját élményei sugallták néki, míg hangjának históriás színezetét, súlyát a múltból, ősei múltjából idézte maga elé. A honnaneredés és a hovatartozás szépsége és biztonsága nemzeti vonásként íródott képpé általa: ezt az életművet csak itt, csak most, csak Ő hozhatta létre.

Képeinek témáit a legsajátabb közegéből, szülőfalujának, Pásztónak tájáról, népéből, annak életmódjából és gyermekkorának emlékeiből indította el, — ez a kicsiny parasztvilág a magva és szintézise annak a tágas világnak, ahová messzgyűrűző gondolatai és érzései hullámhosszán eljutott. E kicsiny adóállomásnak a szignálja minden nép számára ismerős lehet, mert olyasmiről tudósít, amit a civilizáció vívmányai ugyan jórészt elfednek előlünk, de a művészetek időről-időre nosztalgiával idéznek: a visszatalálást embervoltunk, eszmélkedésünk ősi ízeihez, eredetiségünk forrásaihoz.

Ez már nem témája, hanem legmélyebb tartalma művészetének, ez az, ami a műveket szellemi atmoszférájukban jelentékkennyé teszi, s ami — sommázó jellemzéssel — a létkérdéseken való tűnődésnek nevezhető. Ennek a tartalomnak fajsúlybeli nyomatékot ad az, hogy Csohány érzékeny rajzának ujjongásával és szorongásaival képes volt felfoghatóvá tenni azt, amin úgyszólván sosem gondolkodunk el, azt a születés és halál közötti roppant lehetőségüket, hogy vagyunk. Olyasmit sejtetett meg a keletkezés és elmúlás

Háromkirályok – tusrajz P1

titkairól, amire csak olyankor döbbenünk rá, amikor egy másik lény, egy közeli ember halála, vagy útód születése azt élménnyé, örömmé, vagy gyásszá formálja bennünk. A létezésreasmélésnek ez az örök újdonsága, izgalma fakul el naponta az „információk”, hatások, szempontok, érdekek útvesztőiben, míg pályánk végén szinte értetlenül panaszoljuk, „mily rövid az élet!”

Csohánynál ez nem elvont tépelődést jelent, nem is a lenni, vagy nem lenni hamleti válságába torkol-
lót, hanem a parasztnemzedékektől örökölt szemlélet költői átrfását: tudást a kozmikus körforgásról, amelyben az emberi lét és a természet azonos törvényt követ, a hatalmas folytonosságát. Ha ennél a ki-
mondatlan, rejtélyes intelmnél köznapibb, életesebb tartalma nem is lenne ennek az életműnek, akkor is pótolhatatlanul mélyértelmű tanúságtétele ez a művészetben megnyilatkozó meleg humánumnak. De van benne egyfajta derűs, szinte önfeledt áradása is a boldog létezésnek. Csohány az életet teljesen élte, s ezt a teljességet, gazdagságot élte át művészetébe.

Mi most, a művek poszthumuszhumusz életének sarjadásakor igyekszünk megragadni e művész ben-
sőséges emberségét, most, amidőn vonalai úgyszólván még a rajzoló kéz melegét, áramát őrzik. Ezt a láthatatlan energiát vezeti végig képein a maga sugárzó elevenségében, lüktetésében Csohány formáinak tiszta, beszédes tömörsége. Érzéseiben és gondolkodásában az egyszerűsége és világosságra való törek-
vés, a logika és a hasonlatteremtés sajátosságai – miként emlékezetes, tempós, fordulatos beszédében is – a paraszti észjárás és kifejezőmód érzékletessége és választékossága őrződik, – a költőiség szintjén és hőfokán, műfaji pallérozottsággal, balladás hangvétellel.

A valóság és álomszerűség motívumai egymásbafonódnak, súlyos tartalmak öltenek légies formát, vagy poétikus-mítikus jelképet. Elhunytak alakja együtt bandukol az élőkével, régvoltanyókák kendőik-
be bugyolálva indulnak sírjukból látogatóba övéikhez, hullámzó derekú öreg sírkövekről ölelkezően nyúl-
nak át egymáshoz a kúszónövények, hajladozó ágak, mert az élet általuk üzen az élettnek, s a föld az égnek, ahol csillagok közt szarvasok legelnek. Föld mélyében tekerődő gyökerek üzennek a magasban
köröző madaraknak, ahogyan a bozóton átszikrázó őszi fények üzennek az emberlábú fiatal fűzek tán-
cával a tavasznak, s egy parasztleány szilaján dobbantó lábáról a csizma átrajzolódik, mint az emléke-
zés, az öregek megrokkant lábára. Ez a nosztalgia nem az elmúlt szépséget siratja, hanem a megőrzöttet
óvja, ó-szavak, ősi jelentések ízét-zamatát hívja új életre Csohány Kálmán magateremtette képírói nyel-
vezetén.

(Supka Magdolna)

E X L I B R I S

ÜNNEPI KÖNYVHÉT 1962

KASS JÁNOS

EXLIBRISEI

A KISGRAFIKA (korábbi címén Kisgrafika Értesítő) évfolyamait lapozgatva meg-megállunk a jeles grafikusművészeinket bemutató cikkeknel. Mennyi várakozást, mennyi reményt fejeznek ki ezek az írássok! Közülük (szomorúan kell ez megállapítanunk) — az eltelt idő keveset váltott be. Grafikusművésztünk élgárdája — néhány vigasztaló jelenségtől eltekintve — egyre ritkábban fordul az ex librisek felé, ha ugyan teljesen nem fordított nekik hátat. Számos írás, levél, felszólalás foglalkozott már ezzel a jelenséggel, ami nemcsak hazánkra jellemző, hanem egész Exlibrisországra. Annál nagyobb öröm számunkra, hogy a linzi kongresszusi kiállításra KASS Jánosnak hat rézkarcát tudtuk kiküldeni és a művész megnyilatkozásaiban is vonzódását fejezi ez iránt az intím, sokszor olyannyira mostohán kezelt műfaj iránt.

KASS János művészetével a Kisgrafika Értesítő 1970. augusztusi számában G. F. (= Galambos Ferenc) foglalkozott, méltatta könyvművészetét, gazdag válogatást közölt a róla szóló irodalomról, pár címet közölt az általa illusztrált könyvek hosszú sorából és felsorolta könyvjegyeit. Tíz év telt el azóta, ex libriseinek száma, — lassan bár, de növekszik és a linzi nemzetközi ex libris-kongresszusi kiállítás is indokoltá teszi, hogy vele foglalkozzunk.

Első, kongresszusi mappában (1968) szereplő ex librise negatív rézkarc, Dr. Keresztúry Dezső részére készült. Változata ez a Madách Imre: Mózes c. drámai költeményéhez karcolt Mózes-fejnek. Hasonló formavilágú és technikájú Devecseri Gábor könyvjegye, amely szintén kongresszusi mappában jelent meg (1972). Ezt a költő Bikasírató c. műve ihlette. Komoróczy Géza orientalista részére rézbemetszett ex librise asszír domborművet ábrázol, ékíratos szöveggel, Jan Rhebergen könyvjegye magyaros témához

EX·LIBRIS

J. A. ZELZER

nyúl: lovasbetyárt ábrázol s az egész lapot finoman megkarcolt ornamentikával tölti ki anélkül, hogy zsúfolttá tenné. Erdélyi János lapja tipografus részére készült, a betűtervezés világába nyújt betekintést. (Az említett G. F. által írt cikk könyvet forgató kézről ír, pedig a karcon a kéz rajzszerszámot tart) Banda Ede gordonkaművész részére két lapot karcolt *Kass János*, az egyik a csodaszarvast ábrázolja, a másik mottója pedig az annyiszor idézett „Csak tiszta forrásból . . .”

1975-ből való Gonda György rézkarc-exlibrise (ezt a *KISGRAFIKA* 1977. évi 1. száma közölte) itt az ornamentika csak a vármegyeházra felszálló páva alakjára terjed ki. Hasonlóan levegős a Batky Jenő részére készült női fejes lap. Lippóczy Miklós részére *Kass János* 1977–1979-ben három ex librist is készített. A rézkarcok a *Jan Rhebergen*-féle lappal megkezdett vonalat folytatják, szerves egésszé ötvözve az alakokat és a közbenső felületeket kitöltő ornamentikát, valamint a szöveg betűit. Kettőn férfi és nő, egyen két férfi alakja látható népviseletben. Minthogy bátyjához, Lippóczy Norberthez hasonlóan Lippóczy Miklós érdeklődési köre is felöleli a szőlő és bor témáját, ezek természetesen egyik lapról sem hiányozhatnak. Csupa líra az az ex libris, amelyet *Kass János* 1978-ban a Pittmann-család részére karcolt: Szent Ferenc alakja, sziklán állva, madárkák, növények és felhők társaságában. A művész egy 1966-ból való tusrajzát fejleszti tovább ezen a bennsőséges hangulatú lapon. Az apróbetűs szöveg a sarokban egy virág levelén olvasható. (A római egyház nemrég kanonizálta Poverellót a környezetvédelem védőszentjévé. *Kass ex libriséből* is az éltető környezet: föld, víz, levegő szellemét érezzük ki.)

Vegyük még hozzá ehhez a sorhoz a Réthy István részére 1972-ben készült hegedűst ábrázoló, az 1973-ban Gianni Mantero részére készült lovas, népi fogalmazású könyvjegyeket, a Vadas Marcel nevét viselő Ikarusos rézkarcot, a korai, az 1962-i könyvnapra készült közismert klisényomatot, valamint a legutolsót, a linzi kongresszusi mappában közreadott és J. A. Zelzer nevére készült, stilizált oroszlánt ábrázoló linómetszetű könyvjegyet, előttünk áll — a teljesség igénye nélkül — *Kass János* számban nem nagy, de művészi értékénél fogva annál jelentősebb ex libris-munkássága.

KASS János tusrája – P1

Sokszor és sokan írtak már Kass János könyvművészetéről, arról, hogy művészete szorosan összeforrott a szép könyv fogalmával. Pár 1971-ben megjelent gondolatát idézzük most a szép könyvről: „A tervezői koncepció képes a látszólag uniformizált és leegyszerűsített szerkezetekből bonyolult és sokrétű együttest kialakítani. Az anyag célszerű alkalmazása az esztétikai hatást is magával hozza. A könyvművész gondolatát és elképzelését a nyomda csak úgy tudja maradéktalanul kivitelezni — ha az együttműködés harmonikus, és az alkotói öröm kisugárzik, magával ragadva azokat is, akik a munka egy-egy fázisát elvégzik.” „A klasszikus technikák, mint pl. a fametszet, rézkarc alkalmazása az illusztrációknál példa arra, hogy a korszerű technika és a nehéznek tűnő művészi eljárások ötvözése milyen meglepő és új művészi hatást eredményez”. „A világon mindenütt keresik az utat, hogy a nagy példányszám és az esztétikum ne egymást kizáró, de magától értetődő együttese, a sokrétű technikai feldolgozás eredményeként megvalósuljon.” (Európa Kiadó)

Az utolsó évtized Kass-kiállításai közül itt csak egyet emelünk ki, amelyet a debreceni Egyetemi Könyvtár rendezett 1977. október–december hónapokban: illusztrációinak, grafikáinak, tipográfiai és könyvterveinek bemutatását. A katalógus Juhász Ferenc lírai hangvételű megnyitóját és Somlyó György alkalmi balladáját is közli.

Végezetül azok számára, akiket a lexikális adatok érdekelnek és nincs kéznél sem a művészeti lexikon, sem G. F. többször említett cikke, ide iktatjuk a következőket:

Kass János 1927. december 26-án született Szegeden. Az iparművészeti iskolát 1946-ban végezte el és kerámikus mesterlevelet kapott. 1946-tól 1949-ig az Iparművészeti, 1949-től 1951-ig a Képzőművészeti Főiskola grafikai tanszékére járt, és 1951-ben kapott diplomát. 1960-1961-ben a lipcsei Hochschule für Grafik und Buchkunst aspiránsa. 1967-től az Iparművészeti Főiskola grafikai tanszékén tanít. 1965-től 1973-ig az Új Írás című folyóirat művészeti szerkesztője. Kétszeres Munkácsy-díjas Érdemes Művész. 1956-ban Derkovits ösztöndíjat kapott. A brüsszeli világkiállításon, Moszkvában, Lipcsében, Brnóban, Torontóban, Pozsonyban, Sao-Paoloban, a magyar és az NDK „Szép Könyv versenyen” nyert díjat. Önálló kiállításai: Budapest, Zágráb, Torino, Sydney, Párizs, London, ezeken kívül számos kollektív kiállításon vett részt. Tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének, a Fotószövetségnek, az ATIPY ICTA, ICOGRADA, valamint a Német Könyvművész Szövetségnek. Munkáit publikálták: Who's who in Graphic Art, Gebrauchsgraphik, Democratie Nouvelle, International Poster Annual stb.

S. 4

KASS János rézkarca C3

Stettner B.

GONDOLATOK A KÖNYVTÁRBAN

STETTNER BÉLA

MŰVÉSZETÉRŐL

**BOLDOG ÚJ-ÉVET-KIVÁN
KONDICS JOZSEF • 1980**

Ez év márciusában a Pataki Művelődési Otthonban *Stettner Béla* grafikái fogadták a könyvtár látogatóit. Ex libriseinek kápráztatóan gazdag sorfala vezetett a teremrész karéjába, a szemelvényekben bemutatott képgrafikáihoz is. A betűk és képek világának műhelyitkai közös atmoszférát teremtettek egy-csapásra, az esztétikai és a szellemi öröm együttes áramát érzékelhettük művei vezetéken át. Talán azért is, mert az ex librisek itt, az olvasó emberek között otthonukra, saját közegükre találtak. Motivumbeli változatosságuk mélyén a művésznek az egyes művek címzettjeihez való emberi-művészi kapcsolata is rejlik, — ez az, ami a témaválasztás találó ötletességén, s a kompozíciók szellemes-fordulatos variálásán túl minden képnek különálló, egymástól eltérő karaktert ad. A különféle hivatások komolysága, egyéni sorsok fordulói, emlékezetes események megörökítése, vagy éppen a különféle hobbyk, gyűjtői kuriozitások jellemzése éppúgy szolgálnak *Stettner Bélának* művei tárgyául, mint egy-egy ember szellemének és kedélyének sajátos jegyei, — amelyekhez, úgy tűnik, a művész ösztönének és intellektusának radarja van. Ennek segítségével tapintja ki az egyének érdeklődésének, vonzódásainak okait, s azok természetét, amiből frappáns, olykor az érintettet is meglepő karakterképek bontakoznak ki. Olyanfajta művész Stettner, aki tud panaszkodni sebeinkről, s azok orvoslásáról is: derűje, s humorának mélysége a tréfálódzás mezében oltalmazó bölcsességeket tartalmaz.

E bűvös-íz-es humor, másrészt megrendüléseinek valóságos, a drámai véna kettős arculata adja életművének tartalmi feszültségét, magával ragadó dinamikáját. Témáinak gyűrűzése az évek során egyre szélesebb, mert ex libriseinek varázsa, az egyénre vonatkozó érzékenység a képgrafikáin átnő az emberiség egészét érintő sorsproblémák érzékelésébe, oly természeti-szerves törvényszerűséggel, ahogyan zsenge facséméték nőhetnek óriássá dús talajból, kedvező klíma alatt. Stettner klímája pedig eleve a pártfogásra

szorulóknak iránti gyengédség volt, — öregek, gyermekek, anyák és magányosok, segélyhívók alakját figyeli kezdetétől. Majd átfogóbb, jelképes témakeretbe sűríti s érleli drámaivá az emberek s a társadalmak sürgető létkérdéseit, amelyekről hallgatnia, felelős művészként, megengedhetetlen számára.

Témakörének bővülése egyre tágabb keretet kíván, — a természet hatalmas perspektívái, nagy vizek, hegyormok gyakran válnak képei színterévé, nem naturális szépségükben, hanem arányaik lenyűgöző léptékével, s a természeti formálódás gigantikus erőinek érzékeltetésével. Stettner stilizáló érzéke, mely ex librisein a motívumok elrendezésében, ritmizálásában, formák hajlításában és örvénylésében olyan gazdag képzeletét arra inspirálta, hogy magakreálta ornamentáló elemekkel éljen, — emitt, a képgrafikáin érdekes, sajátos formataglalásra tér át, mintha a fölül- és alulnézetből megfigyelt hegyvonulatok, tengerszemek, szakadékok és szirtek geológiai rajzolatának természetét követné egy belső impulzusra. Ebből gyakran monumentális megjelenítés kerekedik ki, a formák elemzéséből az összefüggések szintézisére születik. Látásában olyasmi megy végbe mint érzületében: az egyes embertől az emberekig, az egyénitől az általánosig.

Az értelmes taglalás, a képi fogalmazás világosságának és szépségének szándéka érlelte ki benne alighanem azt a grafikai technikát — a papírmetszetet — amelynek nemcsak egyedüli művelője, de inventálója és kiművelője is. Ennek az eljárásnak az esztétikai szépségén túl az is a titka, hogy felszínre tudja hozni Stettner stilusteremtő képzeletéből azt, ami benne elhatárolón karakteres: gondolkodásának és érzésvilágának egyívású, sodró hevületét, a szépnak és igaznak ritka és tiszta egymásratalálását egy következetesen, hitelesen végigvezetett életmű fonalán.

(Supka Magdolna)

VARSÁNYI PÁL

KIÁLLÍTÁSA

A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Varsányi Pál
1959

Nem szándékom Varsányi Pál személyére vonatkozó adatokkal teletömni a kedves olvasót. Kritikát sem írok, mivel magam nem értek a kritikához. Személyiségének lényegét sem mondhatom el, mert mint Ő maga is vallja: „egy-egy ember, egy-egy művész életútja annyira bonyolult összetevőkből áll, hogy univerzális tudós is kellene hogy legyen az, aki sűrítetten képes volna annak lényegét megadni!” — Így maradnak azok a gondolatok, amelyek kiállításának megtekintésekor zakatoltak fel bennem. Viszont azt már is elmondhatom, hogy akit érdekel személye, 1935-től kezdve számtalan hazai és külföldi újság, folyóirat, kiadvány áll rendelkezésére. (Szocialista Művészet, 1980. 5. sz.) . . . Ha elmondom, hogy európai jelentőségű, hogy tehetséges, hogy kitűnő felkészültségű, hogy technikai tökélyrel rendelkező művész, — mindez csak közhely. Itt többről van szó! Mert minek elmondani annak, aki a Sors szimfóniát hallgatja, — hogy hogyan néz ki a hegedű, a cselló, az oboa, stb., hogy a világ minden táján játszották már, hogy az bizony nagyon nagy mű . . . Mert csak a mű a fontos, az áradó dallam, indulataival, ellágyulásaival, ami atmoszférát teremt, keretbe foglalja életünk lényegét a hűséget és az irgalmasságot, amibe szüntelen belezakatol az ember fogalmazta Sors kegyetlen üstdob üteme, az ítélet. —

. . . 1971 óta tagja a K.B.K.-nek. A hangosak között, a fontosak között, a nyüzsgők között, csendesen, szerény bölcsként ül, szemlélődve, véleménye nyilvánítása nélkül, mint egy gránit obelisz. És e mögött az obelisz mögött egy hatalmas életmű! — bizonyítja lám ez a kiállítás. Az eseményeket átélő ember szituációinak érzelmi vetülete. Mert a kor, amibe született, amiben él, („Háború. 1928.”), — („Fasizmus. 1933.”), — („Munkáshalál. 1935.”), ami mint öntudatos gondolat, oly hatalommá nőtt, („Horogkereszt. 1933.”), hogy csak azon keresztül, formáját felöltve érvényesülhet minden. És ez a hatalom, ezzel az értelemmel akarja megfoghatóvá tenni a megfoghatatlan, felfoghatatlan életet, ezen belül az ember legbensőbb énjét, érzelmi világát gúzsba kötni. De akár mekkora is a központosított öntudat, a racionalizált ész, viperákkal, angolnákkal, lakájokkal, demagógokkal bástyázott hatalom, ami ugyan megbéníthatja a testet, meggyötörheti a lényt, mégis az egyén sajátját, érzelmeit, gondolatait („Szocializmus. 1936”), csak életével együtt veheti el. Pedig jaj annak, aki ítéletet mond, mert bizony ítéletet senki nem mondhat addig, amíg nem volt a másik helyzetében. És amilyen csendesen ül közöttünk Varsányi Pál, — szóttem tovább gondolataimat, — talán így is élte volna végig életét. Indulatra, ezt a lényében romantikus szép lelket, („Alkony a Dunánál. 1969.”) kora készítette. Ahogy nekünk adott néha-néha halk természetességgel metszeteiből, úgy tette le kialakult világnézetének, meggyőződésének, érzéseinek súlyos, az örök etikai alapra épített véleményét a kultúra asztalára, ahonnan mindenki vehet táplálékot, biztatást,

és ahol mindenki eszmélhetett volna, mert Varsányi Pál, mint a sziréna, azonnal jelezte a vészt, a tragédiát. („Munkásmetetés. 1934”), („Börtön. 1936”), („Háború. 1941”). Talán éppen ennek a nyugalomnak, — ahogy mi ismerjük, — szerénységének az oka az, hogy a haladó eszmét alkotásaikban ugyanúgy mint Ő, megvalló, de személyüket is fémjelezni tudó *Derkovits Gyula* és *Dési Huber* mellett neve itthon eddig méltatlanul elsikkadt. —

Eddig azoknak beszéltem, akik átérték a kort, (mint jó magam), mert a többinek, minden hiába. Mert mint ahogy a kort nem értik meg azok, akik nem éltek át, ugyanúgy Varsányi Pál metszeteiben is csak azt látják, hogy Kathe Kollwitz, Masereel hatása alatt dolgozott. Hát persze, hogy kell a már jól kidolgozott kubista, konstruktivista, expresszionista példakép, ami a maga indulatainak kifejezéséhez a legjobban megfelel. Hát persze, hogy kell a technikai, szerkezeti, műfaji átvétel, mivel az impulzív embernek, amikor a kontrát be kell mondania, nincsen ideje stílus keresésre, formai, technikai alakításra. A hatalommá nőtt értelem által elítélt ember, a halál torkából visszatér és tudja, hogy az öntudatos gondolat nem minden, boldogítania kell önmagát, boldoggá kell tennie másokat. E feladatra csupán a lélek teremő ereje képes. Ez a művész lényege is, ami ott kezdődik, ahol a tudatos gondolat véget ér. A lélek teremő ereje által képes csak az ember azokat az életjelenségeket az anyagban megjeleníteni, ami a természet jelleme, azt t.i. hogy örökkévaló legyen! —

Varsányi Pálnál is, amikor halkul a Sors szimfónia üstdobjának hangja, — felcsillan lapjain „a Tavasz Napsugár. 1953”, az „Anya. 1962”, az „Anyaság. 1963”, a „Szerелеm. 1962”, a „Csaiád. 1963”, gondolata. Amerre jár, boldog diadalt arat benne a látvány: „Gebe. 1957”, a „Parasztasszony. 1961”, a „Kecske. 1963”, a „Macska. 1963”, a „Madárijesztő. 1963”, Szinte kábulatig fokozódik a nagy illuzionista, a Természet csodálata közben érzésvilága. Itt tör elő romantikus lelkének igazi arculata —. Oly gazdag, oly színes előadásmódja, a látvány élményvilágát oly annyira átélve tárja elénk, hogy vésője alatt megsemmisül az anyag. Többé eszünkbe sem jut a technika, a műfaj, mert eluralkodik rajtunk is a „Tél. 1963”, az „Ősz. 1967” hangulata, a hangulat és érzés intimitása. Befelé fordul „Magányos fa. 1972”, „Korhadt fa. 1969”, „Alkony a Dunánál. 1969”, — és sorolhatnám még sokáig.

Varsányi Pál
76.

De nyugtalan a világ. Ismét jelez és kiáltja „Háború. 1962”, kiáltja „Forradalom. 1962”, kiáltja, „Béke. 1962”. . . . És mintha a fentebb elmondott gondolatokat igazolná „Halott madár. 1963” c. met-szetével.

Hanyatt fekszik a kimúlt madár
lábai égnek állnak,
akár az átélt, elmúlt évek,
hiába kiabálnak.
Halott madár felett,

az élők szárnyai feszülnek,
Élet rendje úzi, hajtja őket,
új remények diadala
hova nem hallik
a holt évek jaja, — baja. —

E két adottság, — 1. az érzékenyen eseményeket megérző, arra reagáló, eszmékhez való hűséget kife-
zení tudó és 2. az impresszív átélés adottsága, — teszi Varsányi Pált az illusztráció avatott művészevé.
Úgy adja elő lapjain az olvasott, számára élményt nyújtó verssorokat, hogy azt képzelne az ember ezek-
nek láttán, mindezt csak így lehetett megrajzolni, elének tární, erre más lehetőségek nincsenek. Lapjain
annyira lényegre törő, a fekete-fehérrel úgy tud gazdálkodni, mint Petőfi, Ady, József Attila, vagy éppen
Kassák, Wilde, — a szavakkal.

Hogy modern vagy hagyományos az az irányzat, amit képvisel, lényegtelen, mert az amit és ahogyan
csinál, — művészet. Csak ott vetődhet ennek kérdése, ahol a szakmai felkészültség az átélés, a kifejezés és
a külalak megkérdőjelezhető. Mivel ő maga jól tudja, hogy kevesek a választottak, akik nem ítélnek, saját
maga fogalmazza meg igen helyesen emberi és művészi magatartását: „. . . nálunk számos művészeti
irányzat van, egymástól elkülönülő nézetekkel, így mindaz, amit a művészet és a világ dolgairól vallott
nézeteimet illeti, csak rám vonatkoztatható és nem a művészek egész táborára. Miként eddig, ezentúl is
arra fogok törekedni, hogy művészi tevékenységemben kifejezésre juttassam mindazt, ami közlési kény-
szert vált ki bennem. . . .”

Csiby Mihály

VÁRKONYI KÁROLY LEVÉLZÁRÓ BÉLYEGEI

Debrecenben a múlt század végétől vannak hagyományai a művészi kivitelű levélzáró bélyegeknél, amelyeket kiváló helyi művészek terveztek, mint pl. *Gáborjáni Szabó Kálmán*, *Menyhárt József*, *Pálnagy Zsigmond*, *Toroczka Oszvald*, *Várkonyi Károly*. Közülük különösen kitűnik *Várkonyi Károly*, aki közel fél évszázada kezdte levélzáró bélyegtervezői munkásságát.

Elsőként a Debreceni Repülő Club levélzáró bélyegét tervezi 1933-ban. A bélyegkép nagysága 2,5x3,7 cm, sárga papíron kék színű nyomással készült.

Sorrendben a Debreceni Bélyeggyűjtők Egyesületének 10 éves fennállására tervezett bélyeg a következő ilyen jellegű munkája. A négy különböző bélyegkép mindegyike 3 x 4,2 cm méretű, három fekvő, egy álló téglány alakú. XVIII. századi debreceni postafutár, delizsánsz és repülőgép utalnak a posta történeti vonatkozásaira. Négyes kisívből, összefüggően kerültek nyomtatásra, kék színnel, 6 féle színű papírosra.

Az 1938-ik évi (szep. 3–11) Tiszántúli Ipari Kiállítás és Vásár (TIKÁV) levélzáró bélyegét is Várkonyi tervezte. A fekete színnel nyomott, 5,3 x 3,1 cm nagyságú képen tárt kapu mögött a Nagytemplom látható.

1950-ben, 25 éves jubileuma alkalmából új levélzáró bélyegét jelentetett meg a Debreceni Bélyeggyűjtők Egyesülete (DBE), amelyen Várkonyi a postafutárt ábrázolta más megoldásban. A négyes kisívből kiadásra került bélyegeket hétféle színű papírosra barna, fekete, kék stb. színű nyomással készítették. (16 féle színváltozat ismert.)

A DBE Debrecen felszabadulásának 10 éves évfordulóján bélyegkiállítást rendezett 1954. október 24-én. Az ünnepi alkalomra a város felszabadulását kifejező levélzáró bélyeg tervezésével bízták meg Várkonyit, amelynek motívuma a felszabadulási emlékmű. Vágottan és perforáltan jelent meg, mérete fogazástól-fogazásig 5,6 x 4,4 cm, közönséges és fényes fehér papírosra több színváltozatban.

1955-ben a 25 éves levélzáró bélyeg nyomódúcát ismételten felhasználták a DBE 30 éves évfordulója alkalmával is, csak a számot helyettesítették nyomdai számokkal. Azonos ábrával, négyes kisívből nyomták, barna ill. fekete színnel kétféle színű papírosra.

A 40 éves jubileumra is ez a bélyegkép került kivitelezésre. A szám nyomdai szedés. A négyes kisívből jobb felső és bal alsó bélyege Várkonyi rajzának tükörkép-másolata; nyomásuk foltos-maszatos hatást kelt, ezek hamisítványnak tekinthetők. A négyes kisívből mindegyik bélyege más színnel lett nyomva.

A „postafutár” ábrájával 1975-ben is készült magánkiadás, a DBE fél évszázados jubileuma alkalmából. A régi nyomódúcot használták fel, az eredeti szöveg helyett Egri Tibor készített új keretszöveget. Párosával nyomták, fekete színnel.

A Várkonyi Károly által tervezett levélzáró bélyegek legtöbbje a DBE megrendelésére készült. Várkonyi dícséretére válik, hogy az egyoldalú (filatéliai) témában minden alkalommal tudott újat adni, s az előírt kívánságokat a művészet nyelvén ki tudta fejezni. Ahol teheti, kifejezi a debreceniséget is. Levélzáró bélyegei a parafilatélia fellendülésével újabban igen keresettek.

Flasch Dezső

Igor RUMANSKY linómetszete (X3) Hronsky „MARTA” c. könyvéhez

IGOR RUMANSKY

FIATAL SZLOVÁK GRAFIKUSRÓL

Igor RUMANSKY fiatal szlovák grafikusművész 1946. március 10-én született Damánová faluban, az Alacsony Táttra tövében. Iparművészeti középiskolába járt 1961-től 1965-ig, majd a pozsonyi Képzőművészeti Főiskolán D. Milly és V. Hloznik tanárok vezetésével végezte művészeti tanulmányait.

Szülföldjének káprázatos szépségei, a hegyek ormai, mély völgyei, a Vág folyónak és vidám patakjainak elbűvölő varázsa már gyermekéveiben erősen hatottak érzékeny lelkére. Ez jelentette művészetének alapját és erős gyökerekkel láncolta őt a hőn szeretett lipatói tájhoz. Ki nem merülő forrásként ezek az élmények mindmáig kísérik őt művészi pályáján és éltetik benne az alkotó erőt.

Ma közel tíz évi művészi munkálkodásának eredményeit tekinthetjük át, mégpedig a KBK kisgrafika kedvelőire tekintettel főleg ilyen jellegű munkáit méltatjuk. Ex libriseinek száma ma még szerény, de ezek művészi szempontból igen jelentősek. Eddig főleg barátainak, jó ismerőseinek készített sikerült lapokat, amelyekből 1970-ben jelent meg egy kisebb válogatás. Ebben tíz szebbnél-szebb könyvjeggy sorakozott fel. Minden egyes ex librisének gondolati tartalmát szimbolikus jelszóval fejezte ki, ezzel jellemezve a rajz mondanivalóját. Ilyenek: „Kő és fájdalom”, „Tükör”, „A lelkek összefonódása”, „A sors”, „Visszatérések” stb. Ezek az ex librisek kivétel nélkül mind kőrajzok (litográfiák). Kitűnően sikerült a művésznek finom vonalakkal a tartalmat sokatmondóan kifejezni. Nem csupán a könyve megjelölésére szolgálnak, hanem mint önálló grafikák is megállják a helyüket. Az alkotóművész egyéniségét tükrözik, kifejezve művészi hitvallását, az emberek iránti szeretetét, sorsuk iránti aggodalmát és megbecsülését. A fő súlyt az ex libris alapfoglatára helyezi, annak világos, kétségtől kimondására törekszik a grafikai művészet eszközeivel.

Mivel eddigi ex libriseivel jó hírt szerzett magának, megbízásaikkal egyre gyakrabban keresik fel őt az ex libriseket szerető és megbecsülő könyvbarátok nemcsak hazájából, hanem külföldről is.

Két nagy orosz író jubileuma alkalmából eddigi portré-exlibriseinek legjobbjait alkotta meg. Az egyik Lev. N. Tolsztojt ábrázolja. Ezt a fametszetet a KISGRAFIKA 1978/2–3. száma is közölte. A Szovjet-unióban is nagy elismeréssel fogadták. Hangsúlyozták, hogy Rumansky milyen nagy szeretettel metszette fába Tolsztoj jellegzetes vonásait, mélyen ülő, bozontos szemöldök alá rejtett szemeit, széles orrát, barázdás homlokát, szertezilált nagy szakállát. Hasonló erővel, de linóleumba véste a legnagyobb orosz költő, A. S. Puskin arcképét is. A költő lelkivilágának hű tükrét, szenvedéseinek kifejezését adja vissza ez a portré. Mindkét ex libris igazi remekmű.

Igor Rumansky könyvillusztrátorként is sok szép sikert aratott. A sok szépirodalmi műből az utóbbi időben megjelent két könyvét emeljük ki. Az egyik Milan Rufus költő újabb verseskötete, melynek címe: „Szombatesték”. Dobsinsky népmesegyűjtő adta meg a verseskötet alaptémáját, melyben a költő bravúros versekben mondja el a szlovák nép évszázados élettapasztalatán alapuló igazságokat, melyeket a költő áhitattal és ihlettel tolmácsol. A könyv illusztrátora igen nehéz feladat előtt állott, de a szülőföld iránti szeretete a rendkívüli bájú, színes pasztellsorozat megalkotásához vezette. Tudatosan és célszerűen megválasztott színeket szerepeltetett és illusztrációival a költői gondolatok hatását megsokszorozta.

A másik könyv szerzője M. Jancová, címe: „Zsófia meséi”. Az író nő gyermekkori élményeit eleveníti meg. Árvai származású, így művésznünk saját élményeihez is közel áll. A szép és vadregényes, de akkor még igen szegényes árvai falu életének sajátosságai elevenednek meg Igor Rumansky rajzain. A faházak sorai között élő árvai emberek életének leírása és annak képi megjelenítése sikeresen forrasztotta egybe a két alkotót. A rajzok tanúságot tesznek arról, hogy milyen szép mű bontakozhat ki két művész találkozásából, amikor két szív egy ütemben dobog, két lélek egy irányt ad nemes gondolatainak és ennek eredményeképpen harmonikus művészi alkotás születik.

Néhány szót szólunk a művész szabad grafikáiról is, melyek arról tanúskodnak, hogy alkotójukat gondolatainak kifejezéséhez vezető röptében semmi nem gátolja. Sokszor ismétlődő motívum az asszony alakja, az öregek arca, fiatal leányok átszellemült képe. Tudatosan keresi ezeket a modelleket, belehelyezve a körülvevő szépséges tájba, amely után állandóan vágyódik, s mely visszhangszerűen visszatér alkotásaiban.

Linómetszetű illusztrációi közül említjük a M. Figuli szlovák író prózai kötetének egyik novellájához, „A mámorító kerty”-hoz fűződő munkát, továbbá Hronsky: „Márta” c. novellájának és R. Jasik: „A rézarcok ideje” c. művének illusztrációját, amelyek közül választottuk az itt bemutatottat. A L. Novomensky „Jónapot” c. verseskötetéhez készült lapot a KISGRAFIKA 1977/3. száma közölte.

Igor Rumansky művészete a finom vonalak költői szépségében rejlik. Ezek alkotásainak olyan sajátosságai, amelyekről műveit mindenki első pillanatra is felismerheti. Egyaránt biztosnak érzi magát a fametszésben, a festésben, kitűnően ismeri a linómetszés és a kőrajz technikáját is. A technikákat gyakran variálja és alkotásai a kisgrafika remekei közé sorolhatók.

Sikeres és nagy visszhangot keltő kiállításai voltak nemcsak hazájában, hanem külföldön is, így Lipcsében 1971-ben, Szófiában 1974-ben, Bukarestben és Belgrádban 1975-ben, Mexico City-ben, New Delhi-ben, Nürnbergben 1976-ban, Malborkban 1977-ben, Portugáliában és Algírban 1978-ban, Kubában és Wrocławban 1979-ben. Több nemzetközi díjat is nyert műveivel.

Boldogan és méltán vagyunk büszkéek Igor Rumansky fiatal művészünkre abban a szilárd meggyőződésben, hogy alkotásai teljes szépségének kiteljesedését még csak a jövőben fogja elérni, és reménykedhetünk, hogy még sok kiváló művében lesz lehetőségünk gyönyörködni.

Karol IZAKOVIC Pozsony, Szlovákia

SZERELEM A KISGRAFIKÁBAN

„Közeledik, ha lassan is, a „Tavaszi szerelem ideje . . .” A K.B.K. megragadja ezt az alkalmat, hogy a hazai és külföldi kisgrafika terméséből egy csokor „szerelmes” lapot mutasson be: romantikusokat és csúfolódókat, szelideket és merészeket, amelyekkel a grafikusművészek áldoznak a leghatalmasabb istenségnek, Erosnak.”

Ez a felirat várta tagjainkat 1980. február 5-én a Fészek Művészklub Hermann Lipót terme előtt, mely már több emlékeztető kisgrafikai kiállításnak volt a színhelye. A Szerelem a kisgrafikában című kiállítás minden idők egyik legkedveltebb témájából válogatta a stílusban, tartalmában és megoldásban változatos anyagot. A kisgrafika személyes jellegű műfaj, nem velejáró szükségessége, hogy a nagy nyilvánosság is megismerje, így a művész szabadabban eresztheti a fantáziáját. Veszélyes szabadság ez, amelyből könnyen válhat szabadság, az erotikából pornográfia. Hol van itt a határ, meddig mehet el a művész? Általános érvényű szabályt nem lehet felállítani, sok függ a bíráló beállítottságától is. Pár éve a vámhivatal egy tisztviselője nem akart kiadni egy katalógusi mellékletnek szánt, Gaudaen által metszett aktos lapot, mert „pornográf” minősítette, és csak egy felvilágosultabb kollégájának közbelépése mentette meg a csomagot a visszaküldéstől.

Kiállításunk összeállításakor az első és legfontosabb szempont az volt, hogy valóban művészi értékű grafikákat mutassunk be.

A Biblia is sok „szerelmes” témát nyújt, kezdve ősszüleinken, Ádámon és Éván. Zsuzsánna és a vének története is gyakran megismétlődik, hiszen az öregkor mindig nosztalgiával vonzódik a fiatalsághoz. A mitológiai témák között a főhelyet Zeusz szeretkezései foglalják el, amikor aranyeső, bika vagy hattyú alakjában közelíti meg Danaét, Európát és Lédát. Mitológiai íze van *Zdenek Mézl* fametszetének, bár ezt a történetet a mitológia nem ismeri: Dianát, a vadászat istennőjét egy őzbak keríti hatalmába. Falusi idillt ábrázol a *Pusztai Pál – Fery Antal* „koprodukció” tréfás fejő-jelenete. A század elejének erotikus művészetéről *Franz Bayros* ex librisei adnak képet. A külföldiek közül *Gerard Gaudaen* és a már említett *Zdenek Mézl*, a hazaiak közül *Draho István*, *Stettner Béla* és *Vén Zoltán* szerepelt nagyobb anyaggal. Stettner Béla metszete díszítette a meghívót is: a szemérmes József és Putifárné jelenete.

S A

VÉN Zoltán rézkarca C3

A 38. oldalon STETTNER Béla linómetszete X3

J. TYIHANOVICS rézkarcá C3

J. TYIHANOVICS

A BELORUSZ KÖNYVJEGYEK MŰÉSZE

Jevgenij Tyihanovics belorusz művész neve nem ismeretlen a magyar kisgrafikagyűjtők körében. Szép rézkarcai, linóleummetszetei megtalálhatók minden igényesebb gyűjteményben. A Minszkben élő művész magyarországi népszerűségének ragyogó bizonyítéka, hogy 1972 februárjában, 60. születésnapja alkalmából Dunaújvárosban személyi kiállítása nyílt, amelynek anyagát — 134 ex librist — Tyihanovics a városnak ajándékozta. Nemes gesztusáért Dunaújváros díszpolgárává választották az idős művészt.

Jevgenij Tyihanovics 1911. november 25-én született Kazahsztánban vasutascsaládban. A család 1923-ban települt vissza Belorussziába, majd 1927-ben Minszkbe költözött. Itt a leendő művész építőipari szakiskolába járt, majd 1932-ben elvégezte a Vityebszki Képzőművészeti Technikumot. Ekkor főleg könyvek illusztrálásával foglalkozott. Az elsők között lett Belorusszia Képzőművészeti Szövetségének a tagja. 1935 óta vesz részt köztársasági és országos képzőművészeti kiállításokon.

Munkásságának korai szakaszára az útkeresés jellemző: a művész lázasan kereste belső világa kifejezésének számára legmegfelelőbb formáit. Elsősorban festéssel foglalkozott, de tanulmányozta a szobrászatot is, később színházi díszleteket, plakátokat, freskókat, pannókat, szén- és tusrajzokat készített. Az 50-es években kezdett linóleummetszetekkel foglalkozni. Sok akvarellje van: tájképek, csendéletek. Több mint kéttucat portrét készített, valamennyi olajfestmény.

1963-ban Minszkben Jevgenij Tyihanovicsnak személyi kiállítása volt, amelyen a művész számot adott 30 évi képzőművészeti munkásságáról. Több mint 200 művét mutatta ekkor be. Számos alkotása belorussziai képzőművészeti és irodalmi múzeumokban látható.

Víszonylag későn, 1967-ben kezdett ex librisekkel foglalkozni. Ekkor készült első linóleummetszetes könyvjegye. Ex libriseinek száma ma már megközelíti a háromszázat. Ezek linóleummetszetek, rézkarok, hidegtűt eljárással készült lapok.

A művész különösen a portrét szereti, amelyen nagyszerűen be tudja mutatni az ábrázolt személy lelki világát, hangulatát. Könyvjegyein is gyakran látható portré. Kritikusai szerint könyvjegyművészetére jellemző a portréábrázolás. Különösen sikerültek ilyen témájú rézkarcai. Lapjain belorusz, orosz, szovjet, magyar, lengyel, német íróknak, politikusoknak, művészeknek állít emléket. Egész sorozat könyvjegye van V. I. Leninről.

Tyihanovics természetesen nemcsak arcképes könyvjegyeket készít. Nagyszerűen alkalmazza ex librisein a belorusz nemzeti ornamentikát, bemutatja a népi használati eszközöket, szülőföldje népi építészetét, népművészetét, népmesei motívumokat ábrázol.

Örvendetesen megszorodtak a művész magyar vonatkozású könyvjegyei, melyek száma már tíznél több. Többségük 1971-ben, a dunajvárosi kiállításra készült. Különösen híres magyar írók, hadvezérek, zeneszerzők portréit ábrázoló ex librisei figyelemre méltók. Látható ezeken *Szent László király* hermája (ex libris Semsey András), *II. Rákóczi Ferenc* (ex libris Réthy István), *Petőfi Sándor* (ex libris A. G. Sztrelcesz, ex libris dr. Stefan Csányi), *Liszt Ferenc* (ex libris István Réthy), *Arany János* (ex libris Semsey András), *Ady Endre* (Dalmay Árpád könyve), *Bartók Béla* (ex libris Semsey Andor).

Jevgenyij Tyihanovics a Szovjetunió és a szocialista országok sok művészeivel és kisgrafikagyűjtőjével folytat levelezést és cserét. S ez a kapcsolat — saját bevallása szerint — arra kötelezi őt, hogy ex librisein bemutassa népe és a baráti országok népei történelmi eseményeit, híres embereit, kultúráját, népművészetét.

Művei a Szovjetunió különböző városaiban, továbbá Japánban (Expo '70), Magyarországon, Lengyelországban, Csehszlovákiában, az NDK-ban, Jugoszláviában, Portugáliában szerepeltek kiállításokon. De jól ismerik művészi lapjait a nyugat-európai gyűjtők is, hiszen kisgrafikáit a nemzetközi ex libris kongresszusokon rendszeresen bemutatják.

A művész hiszi és vallja, hogy az ex librisnek nagy eszmei-művészi jelentősége és szerepe van, hogy a könyvjegy a könyvet szerető és megbecsülő nép kulturális színvonalának egyik fokmérője.

Hadd idézzek hozzám írt leveléből:

„Mi, művészek, nem személyes dolgokkal foglalkozunk, hanem társadalmilag hasznossal: alkotó munkával, amelyre nemcsak a művésznek és a közönségnek van szüksége, hanem az embereket és a népeket egymáshoz közel hozó egyetemes művészetnek is. Az ex libris olyan műalkotás, amely a propaganda eszköze is lehet. Bemutatja egy-egy nép művészetének és kultúrájának fejlettségét, lehetővé teszi az egymás nyelvét nem értő emberek számára, hogy a művészet nyelvének közvetítésével szót értsenek.”

Ez Jevgenyij Tyihanovics művészi hitvallása. És ennek a szellemében alkot újabb és újabb művészi könyvjegyeket, szolgálja rendkívül értékes munkásságával, emberi kapcsolataival a népek közötti barátság, megértés, az egyetemes béke szent ügyét. Köszönjük neki!

Dalmay Árpád
(Beregszász, Szovjetunió)

MALGORZATA KOROLKO

EXLIBRIS KIÁLLÍTÁS A LENGYEL KULTÚRÁBAN

A budapesti közönség megszokta már, hogy a Nagymező utcai Lengyel Kultúra helyiségeiben rendszeresen igényes kiállításokat láthat, melynek hiteles képet adnak a testvéri Lengyelország életéről, eredményeiről, magas kultúrájáról.

1980. júliusában *Malgorzata Korolko* lengyel grafikusnő két héten át tartó kisgrafikai kiállítását rendezte meg a Lengyel Kultúra, hivatalos nevén: Lengyel Tájékoztató és Kulturális Központ.

A művész nő nevét, alkotásait nagyon jól ismerik a magyar gyűjtők. A Budapesten 1970-ben rendezett kisgrafikai kongresszus egyik résztvevője volt. Ismeretes, hogy ezen a nagyszabású, sikeres nemzetközi találkozón a lengyel vendégek 29 főnyi csoportja a legnépesebb külföldi küldöttség volt hazánkban.

Malgorzata Korolko a találkozó alkalmából rendezett szőlős-boros exlibris-pályázat különdíját nyerte el munkájával. Számos gyűjtőnk nevére készített könyvjegyet, így gyakran szerepel alkotásain Galambos Ferenc, Réthy István, Reisinger Jenő, Semsey Andor és még több más gyűjtő neve.

A kiállítás 22 tablóján szereplő 80 kisgrafika méltóan képviselte a művész nő kiteljesedett, gazdag alkotóvilágát. Lapjain a tömören, világosan megfogalmazott mondanivalót ízléssel, mértéktartóan jeleníti meg. Gyakran emblémaszerűen leegyszerűsített exlibrisein az ábrázolás és a szöveg harmóniáját valósítja meg. Bravúros fametszőtechnikája a szakmai tudás magas fokáról tanúskodik. Szívesen, rokonszenvesen ábrázolja lapjain Lengyelország műemlékeit. Ilyenkor az építészeti elemek tömörségét egy-egy szép fa, bekomponálásával oldja fel. Színes lapjai különösen szépek. Ezeken a szín alkalmazása sohasem öncél. A mértéktartóan alkalmazott egy-egy színfolt az exlibris fehér-fekete foltjában melegséget, lírai hangulatot visz, s ezzel a mondanivalót erősíti.

A kiállításához Lengyelországban kétnyelvű (lengyel és német) katalógus készült. Az ízléses kivitelű, leporcellószerű nyomtatvány hiányossága, hogy nem tünteti fel a lapok méretét és technikáját.

A pompás kiállítás megérdemelt sikert aratott. Megrendezéséért köszönet illeti meg a Lengyel Kultúrát, újabb magyarországi szerepléséért Korolko művésznőt.

Dr. Soós Imre

DR. BEREI SÓO REZSÓ
KÖNYVE

RADVÁNYI ROMÁN Károly fametszete X2
A 45. oldalon VÁRKONYI Károly klisérajza P1

GYŰJTŐK FÓRUMA

DR. dr. h. c. SOÓ REZSŐ AKADÉMIKUS, A BOTANIKA PROFESSZORA HALÁLÁRA (1903–1980)

A világhírű tudós emlékét közel 30 könyv, több, mint 400 tudományos dolgozat, 3000 népszerűsítő cikk őrzi, 50 növény viseli a nevét. Három akadémia tagja, számos magyar és külföldi tudományos társaság tiszteletbeli tagja volt. 26 éves korától egyetemi tanár, sok kiváló szakembert és tudóst nevelt. De tudományos munkája mellett sokoldalú érdeklődésű élete tartalmát, legfőbb örömét a műgyűjtés jelentette. Számos területen folytatott nagyértékű gyűjtő-tevékenységet. Műgyűjteménye, könyvtára, bélyeggyűjteménye kincseit itt fel sem sorolhatjuk.

A Kisgrafika Barátok Köre is fájdalommal és tisztelettel őrzi meg a nagy kisgrafika- és exlibris-gyűjtő emlékét, akit a világ harmadik legnagyobb gyűjtőjének tartanak: kisgrafika-gyűjteménye a szakirodalomban közzétett reprodukciókkal együtt 80.000 darabból állt.

Hatalmas kapacitású agya a gyűjtőmunkában is, mint minden tevékenységében, teljességre törekedett. Kisgrafika-gyűjteményében korok, nemzetek alkotásai, sokféle művészeti felfogás, sok technika, sok téma feldolgozása található, s így a gyűjtemény évszázadok múlva is kincsesbányája lesz elmúlt korok grafikátörténeti, művelődéstörténeti kutatásának, lelkes, körültekintő alaposságú gyűjtőmunkája példaképe lesz a műgyűjtésnek.

Soó Rezső 1960-ban felhagyott a rendszeres kisgrafika-gyűjtéssel és 1969-ben gyűjteménye zömét az Iparművészeti Múzeumnak, kisebb részét a keszthelyi Balatoni Múzeumnak ajándékozta. Egvéb nagyértékű gyűjteményeit végrendeletében szintén közgyűjteményekre hagyta, hogy sokan gyönyörködhesse-
nek bennük, tanulmányozásuk eredményesen szolgálhassa a közművelődést.

A Kisgrafika Barátok Körének tagjai mély megrendüléssel búcsúznak tőle. Az Iparművészeti Múzeum a jövő évben emlékkiállítás rendez Soó Rezső, a nagy tudós, gyűjtő és a múzeum nagy donátorának tiszteletére.

Weiner Mihályné

az Orsz. M. Iparművészeti Múzeum ny. főigazgatója

PEREI Zoltán fametszete X1

A 47. oldalon CSIBY Mihály linómetszete X3 és KAMPER Lajos rézkarca C3

KELEMEN BÉLA HALÁLÁRA

Diákos közvetlenséggel 1977 tavaszán jött közénk. Olyan bizalmat előlegezett, mintha mindig ismert volna minket. Körünk igen nagy szakértelemmel rendelkező gyűjtő- és alkotóművész tagjaival való kapcsolata életterévé vált, — mint a hálnak a víz, — ahol a lelkiismeretes, fáradtságos orvos-tudós munkája után, kedvére lubickolhatott a benne élő szép iránti vágy kielégítő örömeiben. — Elhivatott gyűjtő volt. Gyűjtőszenvédyét nem körünk „eszméje”, sem pedig légköre lobbantotta fel. Már diákkorában, könyvtárak és könyvek élményei között felbukkanó könyvjegyek izgatták fantáziáját, szítták a gyűjtés örömének vágyát benne. Irodalom, zene, képzőművészet finom szálai szőtték igényes ízlését, ösztönözték a szépművészetek lelki és tárgyi birtoklására, tették szenvédyes rajongóvá. (lásd. Kisgrafika, 78. 2/3 sz. tx 53—55. o.) Mecénáló, segítő, elismerő, de bíráló és vitatkozó tagja is volt körünknek. Nem tudta magát lehatárolni, csak a kisgrafika tárgykorére, teljes önmagát adta. Orvos, barát, gyűjtő volt egy személyben. Ha hivatása, kötelessége nem akadályozta, részt vett minden megmozdulásunkon, találkozókon, ahova hivatását, érzéseit, baráti szeretetét is magával hozta, miközben hozzászólt, protestált, lelkesedik, lelkesít és lázad, másokon észreveszi a betegséget — receptet ír, segít, rendelőbe, kórházba utasít.

Két éves tagsága alatt több mint húsz exlibrist készíttetett. Hazai és külföldi gyűjtőkkel levelezett, cserélt. Kisgrafikai életünk vérpezsdítője volt, annak ellenére, hogy lelke nehéz, kínzó gyötrelmeit cipelte, hogy tudta, milyen kórt hordoz magában, ami virágzó 45 éves életét elemészttette.

1979. október 1-én ott álltunk a Farkasréti-temető halottasház előtti téren felállított úrna előtt, hitetlenkedve. Hitetlenkedve, mert benne láttuk körünk életének megifjodását, zászlóvivőjét, fennmaradásának egyik biztos bázisát. . .

Kedves Bélám, mi nem búcsúzunk tőled, mert ami volt, a közösségi ember példája, a humanista ember példája, továbbra is élni fogsz a K.B.K.-ben. Csak az hal meg, akit elfelejtenek! —

Csiby Mihály

AGÓTHA Margit
lindometszete X3

SZABADOS Árpád
lindometszete X3

MAGYAR GRAFIKAGYŰJTEMÉNY A NÉMET DEMOKRATIKUS KÖZTÁRSASÁGBAN.

Maga a név: *Sammlung Villány* már magyar vonatkozást sejtet. És ez így igaz: mi, *Fiedler Gerd és Brigitte* immár 12 év óta gyűjtjük a kézirajzokat és sokszorosított grafikákat abból az országból, amelyet nemcsak turistaként látogattunk meg.

Gyűjteményünk kezdetét az alkalmi grafikákban kell keresnünk. Mint a lipcsei egyetem művészettörténész-hallgatója szükségszerűen kerültem kapcsolatba Dr. Hans Schulze professzor fametszeteivel. Ezt követte az első eredményes újévi lap-csere az intézeten belül, majd graficacsere az NSZK-val és a külfölddel is. Saját gyűjteményem felépítésénél mint valószínű katalizátor szerepelt Lothar Lange műgyűjtő személye. De azt már kezdetben lehetett látni, hogy ez a gyűjtemény nem fogja elérni az olyan jelentős gyűjtemények méretét, mint amilyen a Guggenheim, Sachs vagy Ludwig-féle. Ezért vakmerőség lett volna gyűjteményünk megjelölésére családi nevünket használni. A magyar művészettel és a magyar művészettörténettel való kapcsolataink rendkívül jó irányban fejlődtek. Az egyetemen egy keveset a magyar nyelvet is tanulta, és amikor áttelepültem „leánykám” városába 1969-ben, a „villa” és a „lány” szavak kapcsolatából egy műszo: „Villány” keletkezett. Két év múlva vettünk először az NDK-ban „Villányi hárslevelű”-t és elkezdtük névadónk nyomát követni. Stettner Béla segítségével megismertük az akkor alakulófélben levő villányi művésztelepet. Az egykori Szőnyi-tanítvány, Virány Endre megismertette velünk az ottani tájat, embereket, borpincéket.

Mint minden gyűjteménynél, nálunk is voltak kedélyes történetek a grafikák megszerzésénél. A szerencse is a kezünkre játszott, valamint a művészek kedvessége, előzékenysége, szívesége, amelyért ismételt köszönetet kell mondanunk. Tíz év tevékeny kiállításszervezése során több mint 80 kollekciót mutattunk be mintegy 200 alkalommal. Ezeknél a gyűjtemény profiljára tekintettel jelentős rész magyar grafikából állott. Majd 1975 óta megkezdődött a „Villány-gyűjtemény” anyagának specializálása és átdolgozása, még pedig úgy, hogy az magyar, észt és egyes kiválasztott NDK-beli művész rajzait és sokszorosított grafikáit tartalmazza. Idő szerint az 1900 után született művészek szerepelnek és a művek általában 1950 után keletkeztek. A folyamatos kiállításszervezés követelményeinek megfelelően a gyűjteménnyel párhuzamosan egy megfelelő dokumentáció is létrejött. Ez katalógusokat és egyéb adatszolgál-

tatásokat tartalmaz, amelyeket levélváltás és saját katalógusaink cseréje útján szereztünk barátainktól. Az érdeklődők számára megjegyezzük, hogy ezt a katalóguscserét minden olyan grafikabaráttal és intézménnyel folytatjuk, ahonnan katalógust vagy grafikát ajánlanak fel cserére.

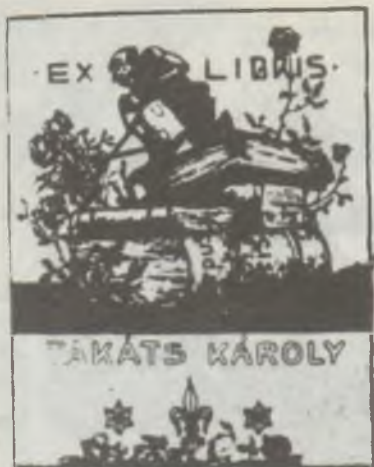
A leltározás és az anyag feldolgozása folyamatosan történik és retrospektív módon is, a megfelelő kiállítások előkészítési munkálatai során. Így feldolgozásra került két NDK-beli művész teljes grafikai munkássága. Időnként munkánkban vannak úgynevezett súlypontjai is, így 1975-ig Bertolt Brechtrel kapcsolatban gyűjtöttünk anyagot, 1981-ig pedig a gyűjtemény rajzai kerülnek feldolgozásra és bemutatásra két kiállítás alkalmával, a következő címen: „A Német Demokratikus Köztársaság művészeinek rajzai”, illetve „Magyar rajzok”. Az 1980-ban Tallinban lezajlott olimpiai játékokra tekintettel az utolsó években az Észtt Szovjet Szocialista Köztársaság művészeit mutattuk be. A következő években a Villány Gyűjtemény anyagából magyar művészek munkáiból lesznek egyéni kiállítások, ezt a sort a Veress Pál grafikai időlajból rendezendő kiállítás vezeti be 1980 augusztusában.

A gyűjtéshez kapcsolódik egy külön kiadói program is, ezt kiállításszervezői munkánk gazdagodásának és mint a katalóguskiadás nemesebb folytatásának tekintjük. A példányszám általában 50-re korlátozódik, lehetőleg számozva. A Villány-gyűjtemény színetjét egy házi pályázat következményeként a drezdai Otto Andersson grafikus tervezte meg, ezt 1978 óta minden nyomtatványunkon és kiadványunkon használjuk. És minthogy a villányi kőbánya művésztalálkozóit ma „Intersimposion Siklós” néven rendezik, a nevek összetévesztéséről Magyarországon sem lehet szó.

Végül így körvonalazzuk a magyar szektor jövőbeli gyűjtőtevékenységét: Egyrészt az anyag gyarapításával az összkép nívóját is állandóan emelni kívánjuk, másrészt készek vagyunk az új áramlatok felvételére is. Egyébként a gyűjtemény meghatározott szerepe, hogy minden megszerzett lapot kiállítás keretében bemutasson. Tehát nem az a cél, hogy a mappák és szekrények teljenek, hanem hogy a rajzokon és grafikákon keresztül aktív kapcsolatunk legyen a baráti Magyarországgal.

Ehelyütt köszönöm meg azt a baráti segítséget és munkánk többéves támogatását, amit a KBK tagjai és fáradhatatlan vezetőségi tagja, Dr. Semsey Andor nyújtottak.

Gerd Fiedler, Sammlung Villány
(Brandenburg, NDK)
(Ford.: Szerkesztő)

PLÁGIUM

Ábrahám László kolozsvári tagtársunk gyűjteményében felfedezett egy Takáts Károly részére készült ex librist, amely vonalhűen egyezik a Kathe Schönberger által 1901-ben készített és W. v. Zur Westen Exlibris c. könyvének (Leipzig, 1901) 49. oldalán reprodukált könyvjeggyel. A különbség csupán annyi, hogy az utóbbi W. v. Zur Westen nevét viseli és az alsó mezőben címer látható. Tagtársunk azt a következtetést vonta le, hogy a művésznő a hozzá forduló Takáts Károly részére kis módosítással egy régebbi művét rajzolta újra, vagyis saját magát „plagizálta”.

Ezt a feltevést azonban el kell vetni. Ha alaposabban összehasonlítjuk a két könyvjegyet (a könyvben szereplőt és a Takáts Károly félenek a fotóját), meg kell állapítanunk, hogy nem két rajzról van szó; egyébként is nehezen képzelhető el, hogy valaki vonalról-vonalra „lekopírozza” a saját rajzát. Egyszerűbb a megoldás: Takáts Károly szeretett volna minél olcsóbban ex librishez jutni, ezért egy neki tetsző lapról „leretúsálta” a nevet és címet, helyette a saját nevét és egy térkitöltő ornamentális díszítést rajzolt vagy rajzoltatott a nyomtatba, erről készítettet klisé és ezt nyomatta ki.

Az ex librisek világában sokszor találkozunk a plágiummal, külföldi folyóiratok gyakran foglalkoznak vele, sőt az egyik állandó rovatot is szentelt neki. Elkövetheti a gyűjtő, amint azt fenti esetben láthattuk, de az ex libris-tervezők is sokszor tévednek a tilosba, más grafikus ötletét, megoldását használják fel. Azonban nem mondhatunk egyértelmű ítéletet más művek felhasználásáról, „semmi esetre sem plágium”, ha pl. egy művész emlékére készült grafika a művész valamelyik művét ábrázolja stb.

Szerkesztő

Új kiállítóhelyiséggel gazdagodott Budapest. A VIGADÓ újjáépítésének befejeztével a kétszintes, modern és tágas termekkel rendelkező galéria április 2-án nyitotta kapuit. Az első kiállítást „Mesterségünk krónikája” címmel grafikusaink alkotásaiból rendezték. Körünk gyűjtői is szép számban jelentek meg a megnyitón, és hallhatták B. Supka Magdolna bevezetőjét. Sajnos a katalógust helyettesítő grafikai műfajokat ismertető képes füzet csak később jelent meg, így a nagyszámú grafikabarát és érdeklődő hetekkel később juthatott hozzá. Reméljük, hogy a Művészeti Alap gondozásában működő Vigadó Galéria továbbra is otthont ad a magyar grafikának, és gyűjtőink érdeklődését is igyekszik kielégíteni.

PEREI Zoltán fametszete X1

Kőhegyi

KŐHEGYI Gyula rézkarc C3

A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE SZERVEZETI ÉS MŰKÖDÉSI SZABÁLYZATA

I. A Kisgrafika Barátok Köre, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége, és a Képzőművészek Szakszervezete Elnökségének társadalmi felügyelete és elvi irányítása alapján működik.

1. A kör elnevezése: KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE.

2. A kör székhelye: BUDAPEST.

3. Működési Területe: Magyarország területe

4. Összejöveleteinek helye: FÉSZEK Művészklub, Budapest, VII., Kertész u. 36.

5. A kör pecsétje: KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE 1959

II. A kör célja:

A szocialista képzőművészet kisgrafika ágának művelése és terjesztése a körön belül és a körön kívül a Közművelődési Törvény szellemében.

A gyűjtők és gyűjtemények érdekeinek védelme.

Művészek bevonása a kör munkájába.

Hasonló külföldi körökkel és szervezetekkel való együttműködés.

III. A kör céljainak megvalósítása érdekében: rendszeres összejöveleteket, előadásokat, vitaesteket, kiállításokat és találkozókat rendez. A célok megvalósításához gyűjtők és művészek — adottságaik és a lehetőségek alapján — egyaránt tartoznak hozzájárulni.

IV. A kör tagjai:

1. A tagfelvétel a KBK. vezetősége által kiadott belépési nyilatkozattal és a tagdíj befizetésével történik.

2. Művész tagok — a Művészeti Alap tagjai — ugyancsak a fenti feltételekkel válnak tagokká.

3. A KBK. tagja lehet minden olyan személy, aki a kör célkitűzéseit elfogadja, megvalósításához hozzájárul és a tagdíjat fizeti.

V. A tagok jogai és kötelességei:

1. A kör tagjai — tagsági díj befizetése alapján — évente, tagsági igazolványaikra bélyegzéssel érvényesítést kapnak. Ezen tagsági igazolvány szolgál belépőül a KBK rendezvényeire és a FÉSZEK Klubba.

2. A tagok joga, a taggyűlésen a kör munkájával kapcsolatban észrevételeket, javaslatokat tenni.

3. Taggyűlésen közvetlenül, illetve a vidéki körök küldöttek útján választják a vezetőség tagjait.

4. A kör tagjai 18 éven felül bármely tisztségre megválaszthatók.

5. A tagok 51%-a kérheti a rendkívüli taggyűlés összehívását.

6. A kör tagjai résztvevői a kiállításoknak, rendezvényeknek és részesei a kör által nyújtott kedvezményeknek (pl. Kisgrafikai Értesítő stb.)

7. Kötelessége a tagoknak a Kisgrafika Barátok Köre céljainak megvalósítását tőlük telhetően előmozdítani.

8. Az évi tagdíjat minden év február hó 28-ig befizetni. (aki június 30-ig nem fizette meg a tagdíjat, törölhető a tagnévsorból.)

9. A tagság kilépés, elhalálozás és törlés útján szűnik meg.

VI. A kör anyagi bevételei:

1. Tagdíjak.

2. A kiadványok árusításából származó összegek.

3. A Képzőművészeti Alap és a Művelődésügyi Minisztérium által nyújtott támogatás.

VII. A taggyűlés hatásköre:

1. A Szervezeti és Működési Szabályzat jóváhagyása és módosítása.
2. A vezetőség tagjainak megválasztása.
3. Az évi munkaterv és költségvetés megvitatása és jóváhagyása.

VIII. A kör vezetősége és hatásköre:

1. A Kisgrafika Barátok Körét a Művészeti Szakszervezetek Elnöksége által kinevezett Művészeti Vezető, Titkár, Folyóiratszerkesztő és a kör tagjai által megválasztott kilenc tagból álló vezetőség irányítja. (A vezetőség tagjaiból választja meg az Elnököt és Alelnököt.)
2. Az országos vezetőség tagjai, a vidéki csoportok titkárai is, akik csoportjuk választása alapján, a szakszervezeti Elnökség jóváhagyásával válnak vezetőségi tagokká.
3. A vezetőség megbízatása öt évre szól.
4. Vezetőségi ülést évente legalább négy alkalommal kell tartani. (Országos vezetőségi ülést egyszer, az országos találkozó színhelyén.)
5. A vezetőség esetenként tagjaiból, vagy kibővített bizottságot alakít konkrét feladatok elvégzésére.
6. Elkészíti a Kör éves munkatervét és költségvetését.
7. Összehívja a taggyűlést évente legalább egyszer, ahol tájékoztatja a kör tagjait az eltelt év eredményeiről és a következő év terveiről (február, március hó)
Szükség esetén összehívja a rendkívüli taggyűlést.
8. Dönt a felvételek és törlések ügyében.
9. Dönt olyan kérdésekben, amelyek a kör célkitűzéseivel és a gyűjtői etikával ellentétesek.

IX. A tisztségviselők hatásköre és kötelessége:

1. Az elnök hatásköre:

Szakmai és emberi tekintélyével képviseli a kört. Jelen van a saját és társszervezetek rendezvényein, a kapcsolatokat ily módon is ápolja.

A titkárral és művészeti vezetővel együttműködve, kitűzi a vezetőségi ülések idejét.

Vezeti a taggyűléseket.

Fontos kérdések eldöntésében jelenléte, állásfoglalása és szavazata elengedhetetlen.

2. Az Alelnök hatásköre:

Az elnök akadályoztatása esetén az első pontban felsorolt esetekben az elnököt teljes jogkörrel helyettesíti.

Felelős a külföldi egyesületekkel való együttműködésért.

Kiállítások szervezésében kezdeményező és irányító.

3. A Titkár hatásköre:

Folyamatosan intézi a Vezetőség által megállapított és jóváhagyott ügyeket, a művészeti vezetővel együttműködve intézi a kör anyagi és minden halaszthatatlan, döntést igénylő ügyeit.

Közvetlenül vagy közvetve intézi a kör levelezését.

Az alelnökkel együttműködve kezdeményezi a kiállításokat, résztvesz azok szervezésében.

Eligazítja a tagokat gyűjtési és etikai kérdésekben.

Az elnökkel és alelnökkel együttműködve intézi a külföldi társszervekkel való levelezést.

Felelős a Kisgrafikai Értesítő és a kör valamennyi kiadványáért.

4. Jegyző hatásköre:

Vezeti a taggyűlések és vezetőségi ülések jegyzőkönyveit.

Segíti a titkárt, művészeti vezetőt, folyóiratszerkesztőt feladataik teljesítésében.

5. Vezetőség tagok hatásköre:

Résztvesznek a vezetőségi üléseken, véleményükkel, tevékenységükkel részesei a tervezésnek, és a vezetőség határozatainak. A munkaterv alapján egyes feladatok megvalósításáért felelősek. (A szerkesztőbizottság a Kisgrafikai Értesítő megjelenéséhez megszervezi a külső munkatársak hálózatát, mozgósítja a kör tagjait, hogy fórumot kérjenek.)

PÜSPÖKY István rézkarca C3

6. A Folyóiratszerkesztő hatásköre:

Felelős a lap összeállításáért, a megjelenő anyagért és a szerkesztőbizottság működéséért. Együttműködik a lap, lektori feladatait is ellátó művészeti vezetővel, a lap tartalma, formája, megjelenési ideje, terjedelme, valamint expedíálása tekintetében. Szerkesztése elősegíti a kör célkitűzéseinek megvalósítását és tükrözi a kör tevékenységét.

7. A Művészeti vezető hatásköre:

Felelős a kör művészeti, politikai, társadalmi és etikai irányvonaláért. Beszámol és kapcsolatot tart a felügyeleti szervekkel és támogatókkal. Aktivizálja a kör művész tagjait a célkitűzések megvalósításában. Feladata a kör kiadványai művészi színvonalának biztosítása. Ellátja a Kisgrafikai Értesítő lektori feladatait. A kör titkárával intézi a gazdasági és az azonnali döntést igénylő ügyeket.

X. A kör felügyelete:

A Kisgrafika Barátok Köre felügyeletét a Képző- és Iparművészek Szakszervezetének elnöksége látja el. A kör gazdasági ügyeit a Művészeti Szakszervezetek Szövetségének Főkönyvelőse intézi. A Kisgrafika Barátok Köre nem önálló jogi személy és nem művészi minősítő szerv.

A KISGRAFIKABARÁTOK KÖRÉNEK VEZETŐSÉGE

ELNÖK	FERY Antal grafikus 1117 Budapest, Fehérvári út 7. T: 661-051	ALELNOK- SZERKESZTŐ	SEMSEY Andor gyűjtő 1122 Bpest, M. Jakobinusok tere 4/b T: 362-818
TITKÁR	CSIBY Mihály grafikus 1163 Budapest, Veres P. u. 70.	MŰVÉSZETI VEZETŐ	STETTNER Béla grafikus 1111 Budapest, Budafoki út 57/b. T: 651-308

BUDAPESTI TAGOK:

DISKAY Lenke grafikus
1025 Budapest, Józsefhegyi út 11.
T: 354-208
Dr. KATONA Gábor gyűjtő
1122 Budapest, Maros u. 28.
Dr. SOÓS Imre gyűjtő
1061 Budapest, Népköztársaság u. 28
T: 114-530

SZÁSZ Sándorné gyűjtő
1014 Budapest, Fortuna u. 8.
T: 360-260
SZÖLGYÉMI Pál gyűjtő
1093 Budapest, Szamuely u. 17.
VÉN Zoltán grafikus
1122 Budapest, Gaál J. u. 34/b.
Dr. VIDA Klára gyűjtő
1027 Budapest, Frankel Leo u. 12.
T: 169-353

HELYI TITKAROK:

CEGLÉD NAGY László Lázár gyűjtő
2700 Cegléd, Kölcsey tér A/III.
DEBRECEN LENKEY István gyűjtő
4028 Debrecen, Gvadányi u. 23.
EGER NAGY István gyűjtő
3300 Eger, Breznay u. 15.

PECS

SZEGED

SZOMBATHELY

VESZPRÉM

KOVÁCS József gyűjtő
7622 Pécs, Móricz Zs. tér 3.
KOPASZ Márta grafikus
6720 Szeged, M. Tanácsközt. u. 2.
PITTMANN László gyűjtő
9700 Szombathely, Köztársaság tér 13
POÓR Ferenc gyűjtő
8200 Veszprém, Borsos J. u. 10/7

ÚJ TAGOK

Angeli Mátyás tanár,
Bánsági András ny. grafikus,
Furlán Ferenc grafikusművész,
Gombai Lajosné élelmészvezető,
Hegedüs József pénzügyi tisztviselő,
Horváthné, Pozsgai Tilda előadó-titkár,
Korom Pálné kerámiafestő,
Kovalter Szilvia főiskolai hallgató,
Maczelka Tiborné könyvelő,
Dr. Magyar Edit jogtanácsos,
Dr. Medgyesi Iván mérnök,
Molnár Elekné tanár,
Molnár Józsefné, Tőrek Magda, zenetanár,
Nádasy László filmrendező,
Ságvári Kisgrafika Barátok Klubja,
Dr. Sára István jogtanácsos,
Dr. Somorjai Ferenc
Sudár János lelkes,

6239 Császártöltés, Petőfi utca 23.
1096 Budapest, Sobieski u. 40.
2510 Dorog, Pf. 37
2747 Törtel, Dózsa György u. 2.
6726 Szeged, Egressy Béni u. 4.
1126 Budapest, Vöröskő u. 12/a
6720 Szeged, Tanácsköztársaság út 2.
7635 Pécs, Főiskola út 13/2
2700 Cegléd, Géza u. 1.
1051 Budapest Október 6. u. 6.
1031 Budapest, Sónvári utca 34.
2750 Nagykőrös, Teleki utca 9.
1077 Budapest, Rottenbiller u. 44.
1042 Budapest, Rezi Károly u. 52.
7633 Pécs, Hajnóczy u. 41.
1066 Budapest, Dessewffy u. 13.
6724 Szeged, Nádas utca 17.
7252 Attala, Béke tér 4.

NAGY Árpád Dániel új Címe: Kóka, Virág u. 6, 2210

Reich

Az 59. oldalon FERY Antal és
STERBENZ Károly fametszetei X2

STETTNER Béla linómetszete X3

MAGYAR EX LIBRIS-MŰVÉSEK ALKOTÁSJEGYZÉKEI II.

A KISGRAFIKA 1975. évi 1. számában közöltünk egy összeállítást (a cím csak annyiban változott, hogy „oeuvre-katalógus” helyett Dr. Grétsy László kiváló nyelvészünk javaslatára pár év óta „alkotás-jegyzékről” írunk és beszélünk). Azóta több ilyen katalógus látott napvilágot, az adatok módosultak, ezért megpróbálunk az alábbiakban a mai helyzetről áttekintést adni.

A források sorában nélkülözzük *Klaus Rödel* újabb Bibliográfia-köteteit; az utolsó 1977-ben jelent meg és a művészek 1975. évi alkotásairól ad számot. (*Diskay Lenke, Fery Antal, Kopasz Márta, Meskó Anna – Póka György, Stettner Béla, Varga Nándor Lajos, Várkonyi Zoltán, Vén Zoltán*). Ezzel szemben örömmel kell elkönyvelnünk a *Póór Ferenc* szerkesztésében 1976 óta Veszprémben és Pápán megjelenő *Kisgrafikai* füzeteket, mint a kisgrafika-alkotások egyik legfontosabb adattárát. Ezekre az egyes művészek neve alatt utalunk.

A KISGRAFIKA 1976. évi 2–3. számában, valamint az 1977. évi 2. számban elkezdtük jelesebb művészeink előző évben alkotott kisgrafikáinak felsorolását. Sajnos, a nyomdai költségek korlátot állítanak és ezt a közlést nem tudjuk folytatni. Minthogy azonban művészeink tevékenysége igényesebb gyűjtőinket továbbra is érdekli, megjelöljük a hozzáférhető forrásokat, a cikk végén pedig felvetjük a továbbhaladás lehetőségét.

Mindenekelőtt nézzük meg, hogy az 1975-ben közölt összeállítás mennyiben módosult:

BORDÁS Ferenc kisgrafikáinak alkotásjegyzékét (365 mű) az említett *Kisgrafikai* füzetek 6. száma tartalmazza, e sorok írójának összeállításában. Ez szerepel változtatás nélkül *Bordás Ferenc*: Harminc fametszet c. KBK kiadásban 1977-ben megjelent mappájának mellékleteként is. Katalógusunk azonban korántsem teljes, erről Lippóczy Norbert kedves tarnóvi gyűjtőtársunk leveléből értesültünk. Ő ugyanis

Fü 4

tekintélyes Bordás-gyűjteményét a tarnóvi múzeumnak kívánja ajándékozni és az anyag rendezésekor 24 olyan művet talált, amely a katalógusban nem szerepelt, s amelyeknek, valamint az utóbbi években készülteknek az adataival a katalógust ki kell egészíteni.

DISKAY Lenke munkásságát a Rödel-kötetek és a Kisgrafika említett közleményei alapján 1976 végéig követhetjük (op. 253.), a teljes katalógus összeállítása folyamatban van.

FERY Antal fametszetei alkotásjegyzékének II. részét is kiadta a szerencsi Zemplén-Múzeum 1978-ban, ez 1977 végéig (op. 1273) közli az adatokat. Azóta elnökünk kisgrafikáinak száma másfélezer körül jár, kívánatos lenne a jegyzék III. részének kiadása, vagy még inkább a teljes anyagot felölelő új kiadás, minthogy különösen az I. rész már nehezen szerezhető meg.

KOPASZ Márta már ismertetett adataihoz nem jött újabb publikáció, de Lippóczy Norbert nagy gondnal összeállított katalógusa (1978-ig 170 mű), valamint Magyar Mária összeállítása, kiegészítve az újabb adatokkal lehetőséget nyújtanak a viszonylag teljes alkotásjegyzék megszerkesztéséhez.

KÖHEGYI Gyula jelzett alkotásjegyzékét azóta leköszölte az A Arte do Ex-libris 1975. évi 4. száma, tovább folytatva pedig a Kisgrafikai füzetek 8. száma (1978-ban, az op. 121-ig).

MENYHÁRT József kisgrafikai munkásságát Lenkey István dolgozta fel, kiadására azonban mindezekig nem került sor. Bízunk abban, hogy az akadályok elhárulnak és ez a várt közlemény is napvilágot fog látni.

STETTNER Béla okozza talán a legkevesebb gondot a katalógus-összeállítóknak: gondosan vezetett feljegyzései lehetővé teszik a kifogástalan alkotásjegyzék közlését. Ezek alapján készült a Kisgrafikai füzetek 9. számának katalógusa, amely az 1978. év elejéig (op. 425) tartalmazza az adatokat.

VARGA Nándor Lajos zárta be a sort az 1975. évi összeállításunkban. Felejtethetlen Elnökünk munkásságát e sorok írója állította össze, a jegyzék a már közölt ex libriseken kívül a mester egyéb kisgrafikáiról is számot ad (235 mű, ebből 112 ex libris) és a KBK által a luganói ex libris-kongresszus résztvevőinek ajánlott emlék-mappa mellékleteként került kiadásra.

A 61. oldalon VARGA Nándor Lajos
és JÓZSA János fametszetei X2 ►

KOPASZ Márta klisé P1

A veszprémi és pápai Kisgrafikai Füzetek az említetteken kívül a következő alkotásjegyzékeket közölték (megjelenés sorrendjében):

1. **NAGY László Lázár** (1976) 215 mű, a művész összeállításában.
2. **JÓZSA János** (1976), 264 mű, Lenkey István összeállításában.
3. **VÁRKONYI Károly** (1976), 840 mű, méretek nélkül, a művész összeállításában (Lenkey István szándékozik a közeljövőben a teljes alkotásjegyzéket közreadni).
4. **STERBENZ Károly** (1976), a katalógust a művész és Erdélyi Tibor feljegyzéseire támaszkodva Poór Ferenc állította össze. (514 mű) Az összeállító megjegyzése szerint „a feljegyzések az 1950-et megelőző éveket illetően bizonytalanok és nem tartalmazzák az alkotások teljességét, ezért az átnyújtott jegyzék csak megközelítően foglalja magába Sterbenz Károly eddigi életművét.”
5. **TELLINGER István** (1977): 241 mű, Poór Ferenc összeállításában. 10. **BOGNÁR Zoltán** (1979), 127 kisgrafikájának jegyzékét ugyancsak Poór Ferenc állította össze.
11. **SZILÁGYI Imre** (1979), 273 munkájának adatait Biri Gábor és Kiss Margit állították össze.
12. **M. KISS József** (1979), 231 kisgrafikájának katalógusát Poór Ferenc készítette.
14. **TAKÁCS Dezső** kiállításának (1979) ismertetője csak a kiállított művek adatait közli, méretekkel, de sorszámozás és az év megjelölése nélkül, így az ő alkotásjegyzéke még összeállítóra vár.

A KISGRAFIKA utóbbi évfolyamaiban egyes művészekről szóló cikkek is közöltek alkotásjegyzékeket. Ezek a művészek:

NIKELSZKY Géza (1975. évi 2. szám) 101 kisgrafikájának adatait a művész hagyatékában talált lista közli, a szerkesztő kiegészítésével.

OLÁH István munkásságát (1977. évi 2. szám) a szerző Dely István állította össze (51 mű), ezt is a szerkesztő egészítette ki.

BOTTLIK Tibor ex libriseinek jegyzékét Semsey Andor állította össze (26 ex libris; 1978. évi 1. szám)

Folyóiratunk megkezdett alkotásjegyzék-közlései tartalmaztak még adatokat **KÉKESI László** és **VÉN Zoltán** 1975. és 1976. évi munkáiról.

Ez jelenleg a kisgrafikai alkotásjegyzékek mérlege. Hová vezet az út, tekintettel arra, hogy folyóiratunk a már említett okból nem tud alkotásjegyzékeket közölni, és a Rödel-féle kötetek sem jelennek már meg, nem is beszélve arról, hogy az utóbbiak nem mindenki számára hozzáférhetőek? Sokat várunk egyes intézményektől, múzeumoktól, könyvtáraktól, hogy grafikusművészek adatait közzéteszik, de az ilyen esetleges kiadványokra nem építhetjük terveinket. Az alkotásjegyzékekre vonatkozó igény azonban megvan a gyűjtőkben, hazaiakban és külföldiekben egyaránt (legalább is meg kellene hogy legyen ...). Kéziratban is sok adat van, egy részükről tudok, másokról nem. Az idő halad, emberek halnak meg, kéziratok kallódnak el, és ami ma még megtalálható, holnap azt már hiába keressük. Cikkem elején utaltam a továbbhaladás lehetőségére, ez pedig a

MAGYAR KISGRAFIKAI ARCHIVUM alapjainak lerakása. Mi kell ehhez? Csak jó szándék, segítőkészség és egy kevés munka. Az adatok összegyűjtését, őrzését e sorok írója vállalja, azokat mindenki számára hozzáférhetővé teszi, és olyan állapotban tartja, hogy majdan azt továbbadva a jövő gyűjtői is haszonnal tanulmányozhassák.

A kisgrafikai archívum magába foglalná a következő anyagot:

1. Magyar vagy a legalább egy ideig Magyarországon működött grafikusok kisgrafikáinak kiadott jegyzékét, eredetiben, de ha ez nem szerezhető meg, másolatban, lehetőleg fotokópiában.
2. Kézírtas összeállítások, mégpedig olyan formában, hogy kiadási lehetőség esetén nyomdai kéziratként is szolgálhassanak. Az alkotásjegyzékek tartalmazzák a kisgrafika készítésének évét, technikáját, méreteit, szövegét és témáját, lehetőleg azonos sorrendben és formában, hogy a tájékozódást megkönnyítsék.
3. A művészekre vonatkozó irodalom bibliográfiája, életrajzok (ha lehet, önéletrajzok), fényképek, stb.

A kisgrafikai archívum *eredeti grafikákat nem őrizne*. Ezek nyilvántartása már komolyabb terhet jelent és számos nem kívánatos kérdést vetne fel. Aki közelebbről meg akarja ismerni kedvenc művészeinek munkásságát, az a köz- és magángyűjtőkhöz fordulhat, az archívum ezekről is adna tájékoztatást, hogy pl. Magyarországon egy művésznek hol található a legteljesebb gyűjteménye.

Később azt is lehetővé tennénk, hogy az érdeklődők az alkotásjegyzékekről másolatot szerezhessenek. Az archívum kezelője és munkatársai az alkotásjegyzékek kiadása esetén a közérdekre tekintettel eleve lemondanak mindennemű szerzői jogdíjról, ezt fogjuk kérni azoktól is, akik adatokat bocsátanak rendelkezésünkre.

Szeretném, ha ez az írás nem csak „a pásztába kiáltónak szava” lenne. Várom az észrevételeket, javaslatokat, munkafelajánlásokat azzal a biztos tudattal, hogy ezzel a magyar kisgrafika ügyét szolgáljuk.

Semsey Andor

VERTEL József rézkarca C3

PÁLYÁZAT

Zala megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztálya — Keszthely Város Tanácsa
Keszthely Város Goldmark Emlékbizottsága — Kisgrafikai Barátok Köre

Goldmark Károly születésének 150. évfordulójára

KISGRAFIKAI ÉS EX LIBRIS PÁLYÁZATOT HIRDET.

A pályázat célja, hogy az évforduló alkalmából a zeneszerzővel és műveivel kapcsolatos — a kisgrafika sajátos művészi eszközeivel készített — grafikai alkotások bemutatásra kerüljenek.

A pályázatra benyújtható a fenti témában ex-libris, alkalmi, ill. szabadgrafikai (linó, fametszet, rézkarc, stb. technikával készült) alkotások 2–2 példányban, max. 200 mm x 200 mm méretben.

A beküldött műveket a Képző- és Iparművészeti Lektorátus zsűrije bírálja el.

A zsűri által elfogadott műveket a pályázatot kiíró szervek kiállításon mutatják be.

Beküldési határidő: 1980. szeptember 30.

VMK Keszthely, Kossuth u. 28. sz.
címe (irányítószám: 8360)

Kérjük a beküldött pályaműveken a pályázók nevét és pontos laccímét — irányítószámot is — feltüntetni szíveskedjenek.

A pályázatra beküldött műveket, amelyek a témát a legsikeresebben és a legmagasabb esztétikai színvonalon oldják meg, a pályázatot kiíró szervek díjazásban részesítik.

A beküldött pályaművek 1 példánya — függetlenül a zsűrizés eredményétől — a Balatoni Múzeum Kisgrafikai Gyűjteményében kerülnek elhelyezésre.

Perei Z
1949.

PEREI Zoltán fametszete X1

**Ex-Libris
Késérő!**

CSIBY Mihály és GÁCSI Mihály linómetszetei X3

H Í R E K

A múlt évi grafikai kiállítások utolsó eseménye a X. MISKOLCI GRAFIKAI BIENNÁLÉ volt. A jubileum alkalmából a szokásos kiállításon a nagydíjat Banga Ferenc nyerte el. Az 1977. évi nagydíjas Somogyi Győző külön nagyobb anyaggal mutatkozott be. A tárlatról sajnos nincs (beszámolóképes munkatárs hiányában) olyan hiteles képünk, ami alapján részletes ismertetőt közölhetnénk.

Megalakult a Kisgrafika Barátok Köre nyugatdunántúli csoportjaként a *szombathelyi Grafikabarátok Köre*, mint a Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ csoportja. A havonta tartandó összejöveteleket kiállításokkal, szakmai előadásokkal, vitaindító beszélgetésekkel, grafikai lapok cseréjével teszik változatossá. Kiállítást rendeztek Népművészet a grafikán címmel márciusban és *GÁCSI Mihály* munkásságából mutatnak be válogatást áprilisban.

Légrády Sándor grafikusművész művészi pályafutásának 50. évfordulója alkalmával a Ganz-Mávag „Kandó” bélyeggyűjtő köre rangos, szépen rendezett kiállítás keretében mutatta be Légrády gazdag életművének egyik legjellemzőbb ágát: bélyegtervezői munkásságát. A kiállításon meggyőződhattünk arról, hogy a Légrády tervei alapján kivitelezett magyar bélyegeknél köszönheti bélyegkiadásunk világhírét, és azt az előkelő helyet, amelyet a világ bélyegkiadásában hazánk elfoglal. — Az egyesület egy emléklapot és egy ex-librist — a Schiller emléksor 60 fill. értékének pegazusával — is kibocsátott a május 9-től 11-ig nyitva tartó kiállításon, ahol a posta emlékbélyegzőt alkalmazott a megnyitás napján. — Mint értesültünk maga a művész is kiadott ebből az alkalomból egy emléklapot, amelyen első bélyegtervét — fekete hollós, Mátyás király birodalmi címeres okmánybélyeg — nagy művészettel és mesterségbeli tudással véste rézbe *Nagy Árpád Dániel* művész tagtársunk.

(Miles)

DISKAY Lenke fametszete X1

A nagykanizsai Városi Könyvtár képzőművészeti és zenei szakrészlegében 1980. április 14-én nyílt meg *DISKAY Lenke* ex libris- és kisgrafikai kiállítása. A kiállítást Tüskés Tibor József Attila-díjas író nyitotta meg.

A Magyar Nemzeti Galéria a budavári palota C. épületének II. emeletén RAJZKIÁLLÍTÁST rendezett, amelyet 1980. április 1-én Vayer Lajos egyetemi tanár nyitott meg.

Leninvárosban a városi- és üzemi nőbizottságok jelenlétében nyílt meg *DISKAY Lenke* kisgrafika kiállítása, 1980. március 6-án a Derkovits Gyula Művelődési Ház hírlap-olvasójában. A Semsey Andor gyűjteményéből rendezett kiállítást Lenkey István nyitotta meg.

Hajdúhadházán az 1980. év első harmadában is több kisgrafika kiállítást rendezett Lenkey István: december-januárban *VÁRKONYI Károly*, márciusban *MENYHÁRT József*, áprilisban *SZILÁGYI Imre* munkáiból, februárban pedig virágos grafikákat mutatott be.

VÁRKONYI Károly kisgrafika kiállítását a Pécsi Orvostudományi Egyetem aula-előcsarnokában 1980. május 27-én Dr. Harsányi László professzor nyitotta meg.

GÁCSI Mihály grafikáit mutatta be a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár VII. ker. Kertész utcai fiókja 1980. június 3-án, az ünnepi könyvhét keretében. Magyar Katalin, a Magyar Hírlap zala megyei tudósítója nyitotta meg, közreműködtek Hajdú Gábor és az Erzsébetvárosi Művelődési Ház Kodály Női Kara.

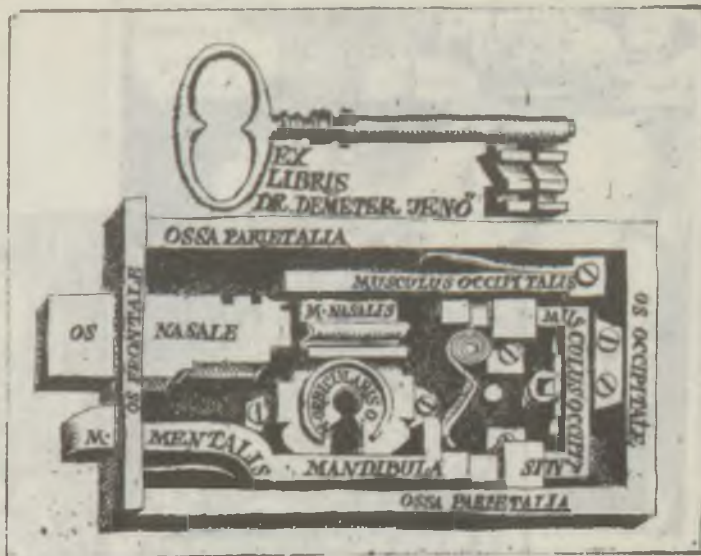
A. GELABERT fametszete X2

D. JANOUSEK színes fametszete X2/2

Antoni GELABERT katalán grafikusművész 1980. január 4-én elhunyt. Halálával nemcsak szűkebb pátriáját, Barcelonát és Katalóniát érte nagy veszteség, hanem az egész európai ex libris-művészetet is. 1911-ben született, a barcelonai Képzőművészeti Főiskolán végezte művészi tanulmányait, de jogi tanulmányokat is folytatott. Különösképpen a fiatalok ügyével foglalkozott és nagy szerepet szánt a művészetnek a sokszor veszélyes utakra sodródó fiatalság nevelésében. Minden művét áthatja szülőföldjének és népének szeretete. Nagyszámú fametszetű ex librise közül több készült magyar gyűjtők részére, ezzel dokumentálta a magyarok iránti rokonszenvét. A KISGRAFIKA 1969. évi áprilisi számában már megismerttük személyével olvasóinkat. Hisszük, hogy műveiben tovább fog élni.

Tragikus körülmények között halt meg 1980. márciusában Koppenhágában Jørgen VILS-PEDERSEN dán gyűjtő. Halálával az európai gyűjtőtársadalom egy ismert, sok tekintetben különc tagjával lett szegényebb. A kongresszusok rendszeres résztvevője volt, gondosan gyűjtötte az ex libris-dokumentációkat és maga is több kiadványt rendezett sajtó alá. Háromszor adott közre színes lapokat: „Blomsterexlibris i farver” (1977) c. mappája virágos, a „Viexlibris i farver” (1978) című boros, végül a „Sommerfulge-exlibris” (1979) című lepkés ex libriseket tartalmazott (11–15 lap), közöttük magyarokat is (Fery Antal, Moskál Tibor). Emlékét kegyelettel őrizzük meg.

A Mindszenti Tisza Művelődési Házban KOPASZ Márta grafikusművész kiállítását 1980. május 18-án Dr. Losonczy Miklós művészettörténész nyitotta meg. A meghívó dokumentumszerű adatokat közöl a művésznő pályafutásáról és a róla szóló irodalomról. Ehelyütt jegyezzük meg, hogy a Csongrád megyei Hírlap 1980. február 1-i számában Polner Zoltán interjút közölte „Kopasz Márta műhelyében” címmel; sok értékes adat vonatkozik Szeged kisgrafikai életének múltjára és jelenére.

CSEH Gusztáv
rézkarc C3

A brassói nyomdászok alkotóköre 1979-ben is megrendezte hagyományossá váló év végi kiállítását, ezúttal a Nemzetközi Gyermekév jegyében. A kiállítás szervezését és az ízléses katalógus tervezését most is Róth Attila István vállalta magára. Ő tervezte azt a 150 példányban megjelent minikönyvet is, amely a katalógusban megjelent ex librisek reprodukcióit tartalmazza, számszerint 68-at.

1979 december végén yílt meg a baróti művelődési házban az a kamaratárlat, amely a Dr. Demeter Jenő gyűjteményében található. P. F.-grafikákat mutatta be az érdeklődőknek. Az eseményről a Sepsiszentgyörgyön megjelenő Megyei Tükör is beszámol és a Demeter doktorral folytatott beszélgetést Fery Antal egyik metszetének reprodukciója illusztrálja.

A bukaresti nemzetiségi könyvkiadó — a *Kriterion* — 1980 februárjában a kolozsvári Kisgalériában könyvgrafikai kiállítást rendezett. A kiállítás egyik érdekességét jelentették Deák Ferenc remekbekészült rézkarc-exlibrisei.

A bukaresti Munkásélet hasábjain is kezdenek feltűnedezni a kisgrafikával kapcsolatos írások. Először Lakatos László számolt be Róth A. István alkotói és szervezői tevékenységéről, majd Ferenczy L. Tibor ismertette Kósa Bálint életútját és munkásságát. Mindkét cikket egy-egy reprodukció kíséri.

A kolozsvári rádió magyaryelvű adásában 1980. február 3-án Gábor Dénessel beszélgetett a riporter könyvekről, könyvjegyekről és az ex libris erdélyi művészeiről.

A bukaresti Művelődés 1980 márciusi számában Kolumbán Katalin ismerteti Kósa Bálint művészi munkásságát, különös tekintettel könyvjegyeire, amelyekről nyolc reprodukciót közöl a folyóirat.

A kolozsvári szabadegyetemen 1980. április 3-án Gábor Dénes tartott előadást Ex libris és könyvgrafika címmel. Előadás előtt és után a közönség a kiállított ex librisekben gyönyörködhetett.

Lakatos László (Románia)

KAMPER Lajos rézkarc C3

A szombathelyi Grafikabarátok Körének 1980. május 31-i összejövetelén Kamper Lajos grafikáit mutat-
ta be és ismertetés hangzott el a rézkarc technikájáról és történetéről.

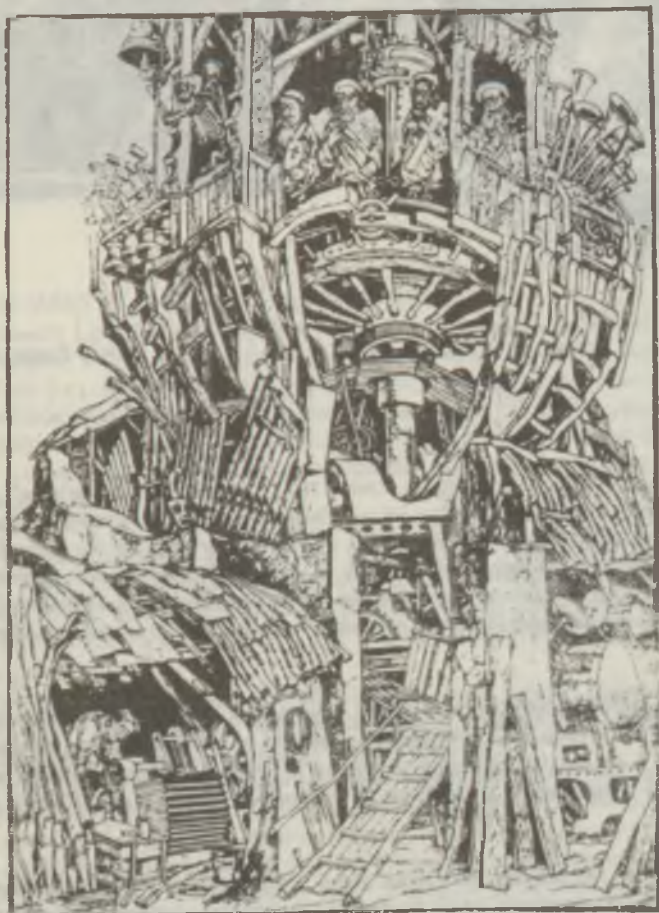
Mariaelisa LEBORONI olasz grafikusművész szabadgrafikáiból és ex libriseiből rendezett kiállítást az
Olasz Kultúrintézetben Szölgvény Pál tagtársunk, 1980. május-júniusban. A művésznő Mátyás-templo-
mot ábrázoló kétszínű linómetszetével díszített kiállítási ismertető szövegét is Szölgvény Pál írta.

Az Építők Műszaki Klubja tovább folytatta nagysikerű grafikákat bemutató kamarakiállításait. 1980.
májusában Stettner Béla rézkarait mutatta be, képgrafikákat és kisgrafikákat, melyek az utóbbi két év-
ben készültek. A katalógusban Dr. Soós Imre, a kiállítássorozat rendezője írását olvashatjuk.

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár a Pataki István téri Művelődési Otthonban a 12. Galéria sorozatban
Nagy László Lázár és Király László grafikáit mutatta be. 1980. május 16-án nyílt meg a kiállítás, Losonci
Miklós megnyitójával. Ő írta az ismertető bevezetését is, amelyet a kiállítás rendezője, M. Kiss József ter-
vezett.

Lenkey István gyűjteményének anyagából 1980. június 2-án nyílt meg Hajdúhadházán a Csokonai Műve-
lődési Házban az „Irók, költők az ex libriseken és a kisgrafikákon” című kiállítás. Lenkey István állította
össze a kiállított 137 lap illusztrált leíró katalógusát is.

JÓZSEF ATTILA születésének 75. évfordulója alkalmából meghirdetett pályázat anyagából április
9-én nyílt kiállítást a Petőfi Irodalmi Múzeumban. A díjnyertesek többsége grafikusművész: *Lenkey Zoltán, Swierkiewicz Róbert, Stettner Béla, Kovács Imre, Vagyóczky Károly, Sulyok Gabriella, Muzsnai Akos* és *Banga Ferenc* mellett három festő és két szobrász kapott még díjat.

GÁCSI Mihály – A nagy zenegép – linómetszet X3

Perei Z
1978

PEREI Zoltán fametszetei X1

KÖNYVESPOLC

INVITO ALL'EX LIBRIS. B. N. E. L. kiadás, Como, 1977. „Meghívás az ex librishez”, ez a címe az olasz ex libris-egyesület kis kiadványa. Röviden összefoglalja a könyvjegyek történetét, foglalkozik az olasz gyűjtőegyesületek múltjával és a kongresszusokkal. Röviden ismerteti a grafikai technikákat és azok megjelölését. Az olasz gyűjtők mai egyesületének, a B. N. E. L.-nek ismertetésével, az általa rendezett kiállítások felsorolásával és az ex libris-alkotó művészek névsorával zárul a szépen illusztrált 26 lapos mű. Kíváncsú lenne, ha a magyar érdeklődőknek is hasonló összeállítású kis propaganda-füzetkét adhatnánk a kezébe!

NIZNÉ ZNACKY MOSKOVSKYCH UMELCOV. Bratislava, 1979. A pozsonyi csehszlovák–szovjet baráti társaság 1979. július–augusztus hónapokban moszkvai ex librisművészeket mutatott be, ennek a kiállításnak emléke a 48 oldalas katalógus, amelyben M. Panov művészettörténész adott áttekintést a moszkvai művészek működéséről. A katalógus 34 művész 467 művének adatait közli. A kiállítást K. Izakovic rendezte.

PEREI ZOLTÁN két fametszetes leporellója. Perei Zoltán egyéni ízű fametszeteivel köszöntötte az 1980. évet a jászalsószentgyörgyi József Attila Művelődési Ház, „Eredményes szakácskodást az új esztendőben” jókívánsággal. A címlapon szakács emeli a boroskancsót és malacsültet, majd a zodiakus 12 figurája alatt egy-egy étel receptjét olvashatjuk, amelyeket Tóth János, a művelődési ház igazgatója állított össze. A másik leporellót Irodalmi Évfordulók 1980. címmel a szolnoki megyei és a jászberényi városi–járási könyvtár adta ki. Arató Antal szerkesztette Perei Zoltán írók, Költők c. sorozatából válogatva. József Attila, M. A. Solohov, Kaffka Margit és M. Sadoveanu fametszetű portréi mellett a szerkesztő adatokat közöl az írók műveiről, bibliográfiájáról stb. Mindkét leporello bizonyosság arra, hogy a művészi grafika milyen sokrétű feladatot tölthet be.

LEONYID SETNYEV kisgrafika kiállítása. Cegléd, 1979. augusztus 18–28. Az észak-orosz Szokolban 1942-ben született grafikus ceglédi kiállításának katalógusát a rendező Nagy László Lázár állította össze, és ismertette munkásságát. A katalógus közli a teljes alkotásjegyzéket (1967-től 1978-ig 142 ex libris), valamint a kiállított szabad grafikák és alkalmi lapok adatait. A gondosan szerkesztett és illusztrált katalógushoz csak egy megjegyzésünk van: a művész neve a szabványos átírás szerint: SCSETNYEV . . .

S. A.

ÁGOTHA Margit linómetszete X3

LENKEY ISTVÁN: MAGYAR EXLIBRIS – REPERTÓRIUM

A debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtára igen fontos, házagpótló kiadvánnyal lepte meg az exlibris barátait, a kisgrafika-gyűjtés múltja iránt érdeklődő kutatókat. Az 1980. első felében megjelent **MAGYAR EXLIBRIS 1935–1936 REPERTÓRIUM** című kiadványukat a Debrecenben egykor ezzel a címmel megjelent kisgrafikai lap történetének szentelik. Kiadványuk nem áll egyedül, hiszen a címlapról az is kitűnik, hogy ez már a nyolcadik füzeté annak a nagyjelentőségű vállalkozásnak, mely során a könyvtár a tiszántúli időszaki kiadványokat ismerteti, az azokban megjelent cikkekről összefoglalást, repertóriumot készít.

A **MAGYAR EXLIBRIS** első száma 1935 májusában jelent meg. Alapítója, felelős szerkesztője Nagy József (1879–1962) neves debreceni gyűjtő, aki az exlibris ügyének egész életén át lelkes fáklyavivője volt. Már a század elején több jeles művésszel, köztük Haranghy Jenővel készíttetett magának kisgrafikákat, példát mutatva, kedvet csinálva másoknak is a gyűjtéshez. Tagja volt a Szent György Céhnek, alapítója a MEGÉ-nek. Ő a névadója és egyik alapítója az Ajtósi Dürer Céhnek is, mely a debreceni grafikusokat és grafikagyűjtőket egyesítette.

A lap főmunkatársa Soó Rezső, felelős kiadója Gáborjáni Szabó Kálmán, művész-munkatársa pedig Vadász Endre volt, mindannyian immár klasszikusai az exlibris történetének. Lapjuk mindössze két évfolyamot élt, 1935-ben kettő, 1936-ban pedig négy száma jelent meg.

A magyar és német nyelven készült repertórium a lap történetének áttekintése után részletes ismertetést ad a hat számban megjelent cikkekről, tanulmányokról. Ezek közül kiemelkedik Szabó Pál író lírai hangvételű írása, melyet Buday György balladaskönyveinek megjelenése alkalmából vetett papírra. Maga Buday György is letette névjegyét a lapban. A művészet kérdéseiről szóló írásában a művészet válságának – akkoriban divatos – gondolatát utasítja vissza. A lap „Irodalom” című rovata tájékoztató jelleggel beszámolt a hazai és külföldi lapokról, kiadványokról. Dicséretként említhetjük, hogy a **MAGYAR EXLIBRIS** fennállása alatt nem korlátozta figyelmét csupán a kisgrafikára, hanem szívesen foglalkozott a gyűjtés egyéb területeivel, más egyesületekkel, így pl. még a debreceni bélyeggyűjtők tevékenységével is.

A kiállításokról rendszeresen megemlékeztek. Ilyen írás közlésére a lap fennállása alatt három ízben került sor. Nagyon fontos, hasznos része a repertóriumnak a hat számban, 31 művéstől megjelent 86 illusztráció felsorolása, ismertetése is. Ezekből tizenötnek a fényképét is közli az Egyetemi Könyvtár kiadványa.

Csak gratulálni tudunk ehhez a megnyerő külsejű, adatgazdagsága mellett is olvasmányos kiadványhoz a bevezetést író és a repertóriumot tudósi alapossggall összeállító Lenkey Istvánnak. Munkájával fontos küldetést teljesített. Emléket állított Nagy Józsefnek, a debreceni exlibrisélet felejthetetlen apostolának. Ugyanakkor közkinccsé tette az utókor számára a ma már alig elérhető **MAGYAR EXLIBRIS** gazdag tartalmát, mely – Galambos Ferenc szavait idézve – „mindmáig a legszebb magyar exlibris folyóirat” volt.

Dr. Soós Imre

SIMONTORNYA

EX LIBRIS HORVÁTH HALAS KÁLMÁN

Horváth

König

KÖNIG Róbert linómetszete X3
KÉKESI László linómetszete X3

KÉKESI LÁSZLÓ 12 LINÓMETSZETE. (Budapest, 1980). Mint Réthy István bevezető soraiból megtudjuk: „Kékesi László a Pénzjegynyomda tervező grafikusa. Ez a kis összeállítás nyugalomba vonulása alkalmából figyelmes emlék azok részére, akik a művészt ismerik, személyét és munkásságát tisztelik és becsülik.” A Pénzjegynyomdában 200 példányban készült, gondos, szép tipográfiájú mappa világot vet arra a szeretetre is, amellyel nyugalombavonuló munkatársukat a nyomda szakemberei öveztek. A tizenkét lapból 3 emléklap, a többi könyvjegy. Valamennyi linómetszet kitűnik világos, zárt kompozíciójával és szépen metszett betűivel. Témában változatos lapok ezek, történelmünk nagyjait, szellemi életünk kiválóságait, műemlékeinket ábrázolják, de megjelennek a mesék, mondák alakjai és a természet világa is. Kékesi László linómetszetű kisgrafikáiról jó képet ad ez az összeállítás és újabb híveket fog szerezni a művészetének.

EKSLIBRISY TADEUSZA PRZYPKOWSKIEGO. Jedrzejów, 1980. Az előszót Andrzej Ryszkiewicz írta, az akotásjegyzéket pedig Zofia Rawska-Kwasnikowa állította össze. A lengyel és francia nyelvű előszó karakteres képet nyújt Przypkowski professzorról, az európai ex libris-élet nemrég elhunyt kiemelkedő, sok tekintetben különc alakjáról. Mint a kultúrtörténet bűvára, kutatta a régi lengyel ex librisek történetét is. Átfogó heraldikai és genealógiai tájékozottsága nagy segítséget nyújtott ebben. Maga is készített ex libriseket, s ezek legnagyobb részben többszínű linóleummetszetek. Első lapja, amely ramz után készült klisényomat, 1922-ben készült. Ezt rézmetszetek követik, majd 1927-től a linóleummetszetek veszik át a vezető szerepet. A legtöbb az 1940–42. években készült, feltehetően ez az aprólékos munka valamiféle menekülést jelentett alkotójuknak, hogy Lengyelország tragikus éveiben pár órára elfeledkezhesen a körülötte zajló szomorú valóságról. A teljes akotásjegyzék mintaszerű pontossággal 202 ex librisről ad számot, amelyek közül az utolsó 1974-ben készült. Rövid bibliográfia, majd Przypkowski ex libris-irodalmi munkásságának felsorolása és megrajzolt, de kivitelezésre nem került 14 tervének jegyzéke egészítik ki a szép kiállítású könyvet, amely eredetiben 23 többszínű linóleummetszetű ex librist ad közre. 222 arab és 22 római számmal számozott példányban készült, ára még a drága, bár valóban bibliofil kiállítású lengyel ex librises könyvek között is szokatlanul magas: 3000 zloty . . . S. A.

LAPSZEMLE

A Könyvtáros c. folyóirat 1980. évi 3. száma tovább folytatja népszerű sorozatát, a Könyvtáros Galériáját. Ezúttal Galambos Ferenc ír *NECHÁNSZKY József* grafikusművészről, aki 1936 május 5-én született Budapesten, a Képzőművészeti Főiskolán 1960-ban kapott oklevelet. Tanárai Ék Sándor és Raszler Károly voltak, majd diplomával a kezében *Kaveczky Zoltánnál* és *Varga Nándor Lajosnál* tökéletesítette tovább grafikai ismereteit. Kisgrafikái 1968 óta szerepelnek a kiállításokon. Mint Galambos Ferenc írja, exlibris-művészetében nincs favorizált téma; virágos lapok, akt-ábrázolások mellett humoros témákhoz is nyúl. Szívesen fordul a múlt felé. Legtöbb lapját a naturalizmus jellemzi. A cikk külön kiemeli az Egy József emlékére készített rézkarcot, amelyet a művész százát sem kivevő kisgrafikája közül a legjobbnak tart.

S. A.

A szegedi grafikus kultúra nemcsak jelentős hagyományokkal rendelkezik, hanem előkelő helyet foglal el világviszonylatban is. — A cikk a Csongrád megyei Hírlap 1980. február 1-i számában jelent meg, „Kopasz Márta műhelyében” címmel. A továbbiakban *Kopasz Márta* nagy szeretettel beszél azokról a növendékeiről, akik hazai és nemzetközi kiállításokon díjat nyertek, mint pl.: *Bordás Ferenc*, *Papp György*, *Urbán László*...

Majd így záródik a cikk: „Kopasz Márta grafikusművész, címzetes docens munkásságát ma kétféle alkotói törekvés határozza meg. Egyfelől saját művészetének további kibontakoztatása, új távlatokra és országos bemutatókra való készülődés, másrészt az a közművelődési tevékenység, amit sok évtizede folytat a városban, méghozzá nem is akármilyen eredménnyel.”

Takács Dezső társadalmi munkában mintegy ötven pécsi általános és középiskola számára alkotott ex librist, mégpedig az illető tanintézetre leginkább jellemző motívumokkal. Ezeket a sorokat „Ex libris minden iskolának” címmel az Esti Hírlap 1980. február 15-i számában olvashatjuk. Irja továbbá, hogy „a pécsi művész felhívta az ország többi grafikusát, hogy rajzolják meg hajdani iskolájuk, gyermekük vagy lakóhelyük iskolájának ex libriseit.”

Ugyancsak erről számol be a Szocialista Művészetért 1980. márciusi száma.

A. KALASNYIKOV fametszetei X2

„Látáskultúránk fejlesztésében pár év óta jelentős szerepet vállal a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárnak a Pataki István téri Művelődési Házban székelő fiókja, az úgynevezett „12 sz. Galéria” is, amely immár a tizenhatodik kiállítást rendez, s ezúttal *Stettner Béla* Munkácsy- és SZOT-díjas érdemes művésztünk ex libriseit mutatja be. Galambos Ferenc cikke a *Népszava* 1980. árpilis 3-i számában olvasható a „Kiállítási Kalauz” rovatban „*Stettner Béla* grafikái” címmel. A cikk írója (a *Kisgrafika* lapunk volt szerkesztője), méltatja a művész munkásságát, művészi tevékenységén és szervezői rátermettségén keresztül. „Jelen kiállítása azért érdemel megkülönböztetett figyelmet, mert átfogó képet ad művészetének erről a jelentős szektoráról: nyomon követhetjük technikai és művészi fejlődését éppen úgy, mint stílusváltásainak egymásutánját, világnézetének és emberismeretének elmélyülését és fölényes biztonságát.” – „*Stettner Béla* nemcsak művészként, de szervezőként is maradandóan írta be nevét a magyar ex libris történetébe. Ott volt a ma is működő magyar ex libris egyesület megszületésénél, s annak ma is művészeti vezetője, anyagi alapjainak előteremtője, fáradhatatlan szervezője.”

Kisgrafikai kiállítás nyílt *A. Kalasnyikov*, *P. Upitis*, *V. Jakstas* és több neves grafikusművész alkotásai-ból a Ságvári Endre Művelődési Ház Kisgrafika Barátok Klubjában. A hírt a Dunántúli Napló közölte az 1980. március 29-i számában *P. Upitis* szép fametszetével. (Pécs).

„A korszerű művészet igaz barátai” című cikkben „beszélgetés *Fery Antallal*, a *Kisgrafika Barátok Körének* elnökével” interjú készült, a *Petőfi Népe* 1980. április 29-i számában. Az interjúra abból az alkalomból került sor, hogy *Fery Antal* ex libriseiből a császártöltési Erkel Ferenc Művelődési Ház kiállítást rendezett. Új tagunk *Angeli Mátyás* császártöltési műv. igazgató remek bemutatkozása ez a kiállítás. A cikk maga igen jól sikerült, mert egészében *Fery Antal* a K.B.K. működéséről, eredményeiről, elődök-ről és munkatársakról beszél, anélkül, hogy saját személyét, saját eredményeit előtérbe helyezte volna. Nemes szerénysége munkáira vet reflektorfényt és tesz jó szolgálatot körünk célkitűzésének. Cs. M.

EXLIBRIS REVUE 1979. évi 1. szám

Az új évet köszöntő grafikák ismertetése már hagyományossá vált a folyóirat évindító számaiban. A szerkesztő K. Rödel kiemeli, hogy a mintegy 500 lapot számláló termésben úgy számban, mint minőségben a csehszlovák grafikák foglalják el a legelőkelőbb helyet, utánuk a balti szovjet köztársaságok, majd Magyarország következik, ahol a fa- és linómetszetek szerepelnek elsősorban. *Diskay Lenke* színes fametszetét emeli ki, de jó lapokat küldtek *Bordás Ferenc*, *Fery Antal*, *Kopasz Márta*, *Stettner Béla*, *Vén Zoltán*, *Vertel József* és *Kékesi László* is, kinek rézkarcát illusztrációként közli. Az új angol ex librisekről ír Anthony K. Pincott; csak sajnálni tudjuk, hogy az illusztrációk után ítélve remek lapok nem kerültek bele az európai csereforgalomba. A gazdag ex libris-irodalomban két magyar mű szerepel, a tokaji múzeum szőlős-boros katalógusa és az 1978. évi debreceni virágos katalógus. A szerkesztő sajnálattal közli, hogy bár a luganoi kongresszus óta a folyóirat a FISAE hivatalos lapja, az egyesületek nem mutatnak nagy érdeklődést és kevés írás érkezik működésükről. *Antoni Brosz* emlékének szenteli írását J. Druzycki.

EXLIBRIS REVUE 1979. 2. szám

Honfitársát, *Jaroslav KAISER* csehszlovák grafikusművészt mutatja be Mirko Kaizl, köszöntve őt 60. születésnapja alkalmával. K. Rödel a Kurszk városban élő *J. V. Kuznyecov* szovjet grafikusművészről ír, aki 1948-ban született és eddig 150 ex librist alkotott. „A virágok hatalma” a címe Lenkey István cikkének, amelyben a debreceni virágos exlibris-kiállításról ír. A szlovén ex libriseknek szenteli írását Rajko Pavlovec. *Leo Arras* és *Erich Schöner* haláláról ad hírt két megemlékezés.

EXLIBRIS REVUE 1979. 3. szám

Litvánia kis ország, de nagy a jelentősége a grafikában. A már ismert és megbecsült nevek mellé mindegyre új nevek sorakoznak, ilyen *Augustinas Virgilijus Burba*, aki 1943-ban született litván paraszti családból. Klaipėdában működik, ahol egy művészeti iskolában tanít. Művei, eddig mintegy 150 ex libris, főleg rézkarcok, de linómetszéssel is foglalkozik. A Farör-szigeteken élő *Ole Vang Hansenről* ír Eric Kaare. Az 52 éves művész későn kezdett a grafikával foglalkozni, főleg linókat és cinkkarcokat készít. Új nyugatnémet művésszel ismerkedünk meg az 1949-ben született *Axel Vater* személyében. Düsseldorfban tanult és ugyanott is működik. Az amerikai F. W. Allen nekrológját és a londoni „Open Weekend” beszámolóját olvastuk még.

EXLIBRIS-REVUE 1979. 4. szám

A nyolcvanéves *Peteris Uptis* rigai grafikusművészt köszönti K. Rödel írása. A mai litván ex librist ismerető cikk II. része (az első rész a REVUE 1978. évi 4. számában volt közölve) *Vytautas Jurkunas*, *Jonas Kuzminskis* és *Irena Zemaitytė-Genusienė* művészetével foglalkozik. Audrey Spencer Arellanes a norvég-amerikai *Rolf Herbert Ericksonról* ír. *Varga Nándor Lajos* emlékének szenteli a 9 fametszettel és a mester arcképével illusztrált cikkét Klaus Rödel, aki többek között ezt írja: „Aki abban a szerencsében részesült, hogy ezt a kiváló művészt, pedagógust és embert személyesen megismerhesse, azt megragadta az ő szeretetreméltósága és vitalitása.” Az észt *Hugo Hiibiusról* ugyancsak K. Rödel ír. Exlibrisei tollrajzok és linók. A külföldi ex libris-egyesületek működéséről is több írást olvastunk.

BIANCO E NERO 26-27-28. Como, 1979.

Az olasz ex libris-egyesületi értesítő 3. számának első cikke a luganói kongresszusról számol be, majd közli Gianni Mantero megnyitóbeszédét is. *Antonio De Toter* grafikáiról ír Stefano Galli. Remo Wolf a színes fametszetek nyomtatásának egy új módjáról ír. A nekrológok szomorúan hosszú sorában *Italo Zetti*, *Giorgio Balbi*, *Bruno Gozzo*, *Tadeusz Przykowski*, *Attilio Corsetti*, *Paavo Helkama* és két magyar: *Varga Nándor Lajos* és *Dr. Illyés Sándor László* nevét olvashatjuk, akikről Semsey Andor írt megemlékezést. Művészeiről, kiállításokról, pályázatokról szóló kisebb írások és könyvismertetések teszik teljessé az értesítőt, amelynek illusztrációk anyagát három eredeti melléklet: *A. Toter*, *B. Gozzo* és *M. Leborini* művei gazdagítják.

GÁCSI Mihály linómetszetei X3

A ARTE DO EX-LIBRIS XXII. évf. 1977. 2-3-4. szám

A 2. számban Audrey Spencer Arellanes ír az amerikai *Anthyny F. Kroll*ról. A lengyel származású művész 1914-ben született. A svéd *Clarence Bergquist*et (sz. 1936) honfitársnője, Aina Björck mutatja be. Tollrajzairól készült klisé-exlibriseivel gyakran találkozunk. A 3. szám Francis W. Allen írását hozza az amerikai exlibris aranykoráról (1890–1925). A gazdagon illusztrált tanulmány a lisszaboni kongresszuson hangzott el először. *Borge Elwi Carlson* svéd grafikusról szól a következő írás, az illusztrációk ezúttal nélkülözik a szexet. A 4. szám a lisszaboni kongresszusi pályázattal foglalkozik, amelynek jelmondata: *Sol lucet omnibus*. *Karancsi Sándor* 2. díjat nyert rézkarcát is repropukálja. Különös figyelmet érdemel *Paul Pfister* számos illusztrációval kísért cikke: Párizs és az ex libris, amely még 1972-ben íródott.

A ARTE DO EX-LIBRIS XXIII. évf. 1978. 1-2-3-4. szám

Az 1. számban *Aulo-Gélio* ex librisművészetével foglalkozik José Vicente de Braganca. A portugál művész lapjai főleg akvarellekről készült autótípiák. *Albert Saner* svájci grafikust Ernst Wetter ismerteti. Az 1912-ben született művész kisméretű ex librisei gondosan kivitelezett fametszetek. *Kalasznyikovról*, a nyugatnémet *Bernhard Kuhlmannról* (sz. 1903) és a kiváló spanyol grafikusművésznőről, *Maria Josefa Colomról* (sz. 1926, Cervera) olvashatunk még, az utóbbi cikk szerzője Pepita Pallé. Több eredeti metszet emeli az írás értékét. A 2. számban *Telmo de Braganca* exlibriseiről olvasunk, egy Hogarth-témával kapcsolatos *Isaias Peixote* metszete lap, *Aulo-Gélio* akvarell-reprodukciója és más művek alapján.

A 3. szám *Pepita Pallé* érdekes tanulmányát hozza az angyalos-témájú ex librisekről. A román *Dragos Morescut* mutatja be Corneliu Dragos-Morescu. Linómetszeteiben nem látunk különösebb művészi értékeket. A 4. szám az 1978. október 7-8-án lezajlott portugál országos ex libristalálkozóról, majd a luganói XVII. Nemzetközi Ex-libris Kongresszusról tartalmaz cikkeket. Wiktor Dziulikowski fiatalon elhalt honfitársnjéről *Zofia Kubackáról* ír.

A ARTE DO EX-LIBRIS XXIV. évf. 1979. 1-2-3-4. szám

Az 1. számot Pepita Pallé cikke vezeti be a minden magyar gyűjtő által jól ismert és kedvelt spanyol katalán művészről, *Oriol M. Diviról*. Számos magyar gyűjtő részére készített ex librist, így a reprodukciók sorában *Bodnár Sándor*, *Ebergényi Tibor*, *Katona Gábor*, *Dr. Csányi István* nevét is olvashatjuk. A közölt lista 1958-tól 1979-ig 157 ex librisről tudósít. Az amerikai Dan Burne Jones a fametszéséről ír, *Aulo-Gélio Severino Godinho* pedig részletesen ismerteti *Fausto Moreira Rato* ex libris-kézikönyvét a 2. számban. A román *Dafinel Duineát* (sz. 1921) Bailestii) mutatja be Iosif Tellmann és George Holobica. A közölt listán 121 ex libris szerepel. Rövidebb írás szól a portugál *Rui Fernando Palhé da Silváról* és *Armando Anjosról*. A 3. számban Semsey Andor ír *Stettner Béláról*. A közölt lista csak ex libriseket sorol fel 1979-ig. A nemzetközi gyermekévvél kapcsolatban *Aulo-Gélio* közöl *Bernhard Kuhlmann* által készített ex libriseket. Több kisebb cikk foglalkozik portugál ex librisekkel.

DISKAY Lenke faromszete X1

RESUMEE

Im Juli 1980 fand in Szombathely das VII. Landestreffen der Freunde der Kleingrafik statt. Im ersten Beitrag berichtet Dr. IMRE SOÓS über den Verlauf des zweitägigen Treffens, zu welchem die neue Satzung des Verbandes angenommen und die neue Leitung gewählt wurde. Aus Anlass des Treffens wurden im Kulturhaus des Komitats zwei Ausstellungen eröffnet. Auf der einen waren die schönsten Blätter der Szombathelyer Sammler ausgestellt, auf der anderen waren Grafiken von KÁLMÁN CSOHÁNY, JÁNOS KASS, MIHÁLY GÁCSI und BÉLA STETTNER zu sehen, die aus der Sammlung des Ehepaares PITT-MANN stammten (Seite 1–6.). Den Rechenschaftsbericht, den der Sekretar MIHÁLY CSIBY anlässlich des Treffens gab, bringen wir ungekürzt. Das Referat erstreckte sich hauptsächlich auf die letzten fünf Jahre des Klubs. Es wurde der verstorbenen Mitglieder gedacht, und die Verdienste des Klubs wurden gewürdigt. Namentlich sprach der Sekretar allen denen den Dank aus, die sich in dem vergangenen Zeitabschnitt aktiv an der Arbeit beteiligten (Seite 7–10). Dr. ANDOR SEMSEY erstattet Bericht über den XVIII. Internationalen Exlibriskongress, der im August in Linz/Österreich stattfand und an dem eine Gruppe ungarischer Sammler teilnahm. Der Verfasser gibt den Ablauf des Kongresses bekannt und informiert über die Kongressmappen. Die aus 22 Blättern bestehende ungarische Mappe war eine der schönsten und reichsten Ausgaben. Leider wurden von den Veranstaltern der Ausstellung vier ungarische Künstler ausgelassen, obwohl sie im zugeschickten Material enthalten waren. Das ist umso bedauerlicher, da an ihrer Stelle Arbeiten weniger guter Amateure ausgestellt wurden. Der Kongress in Linz mit seinen 265 Teilnehmern gehört zu den schönsten Veranstaltungen dieser Art. Die ungarische Delegation spricht auch an dieser Stelle Herrn Dr. OTTMAR PREMSTALLER für die herzliche Aufnahme ihren besten Dank aus (Seite 13–17).

Über den plötzlich verstorbenen Grafiker KÁLMÁN CSOHÁNY (1925–1980) schreibt MAGDOLNA SUPKA einen Nachruf (Seite 19–20).

In dem Aufsatz von ANDOR SEMSEY wird über die Exlibris von JÁNOS KASS berichtet. Der 1927 in Szeged geborene Künstler ist Professor des Lehrstuhls für Grafik an der Hochschule für Angewandte Kunst, zweifacher Munkácsy-Preisträger und Verdienter Künstler. Er hat sich besonders als Buchillustrator einen Namen in der ganzen Welt gemacht. In diesem Artikel werden die in kleiner Anzahl angefertigten, aber vom künstlerischen Wert her betrachtet bedeutenden Exlibris aufgezählt (Seite 21–24).

Im März 1980 wurde im Budapester Pataki-Kulturhaus die Ausstellung mit Grafiken von BÉLA STETTNER eröffnet. In dem Artikel mit dem Thema „Gedanken in der Bibliothek“ würdigt MAGDOLNA SUPKA die Arbeiten des künstlerischen Leiters unseres Klubs (Seite 27–28).

Vor kurzem schloss in der Nationalgalerie die Ausstellung des Grafikers PÁL VARSÁNYI ihre Pforten. MIHÁLY CSIBY schreibt seine Gedanken nieder, die ihm im Zusammenhang mit der Besichtigung der Ausstellung kamen. Er führt die von 1933 bis zur Gegenwart bedeutenden Blätter an, in denen sich ein auf die Ereignisse empfindsam reagierender, impressiv befähigter, seine Idee ungebrochen treu verfechtender Künstler offenbart (Seite 29–31).

Im Auftrag des Debrecener Philatelisten-Verbandes entwarf der Debrecener Grafiker KÁROLY VÁRKONYI mehrere Briefverschlussmarken. Diese auch vom kulturhistorischen Gesichtspunkt aus interessanten Exemplare bespricht DEZSŐ FLASCH in seinem Beitrag (Seite 32–33). Mit grosser Freude veröffentlichten wir den Aufsatz unseres lieben slowakischen Freundes KAROL IZAKOVIC, in dem er über die Arbeiten des jungen slowakischen Grafikers IGOR RUMANSKY schreibt. Der 1946 geborene Künstler tritt hauptsächlich als Buchillustrator an die Öffentlichkeit, wofür er mehrere internationale Auszeichnungen erhielt. Daneben schuf er auch eine kleine Anzahl Exlibris (Lithographien). (Seite 35–37). Auf der Seite 38 schreibt ANDOR SEMSEY über die 1980 in Budapest veranstaltete Ausstellung „Liebe in der Kleingrafik“. Der Artikel von ÁRPÁD DALMAY (Sowjetunion) befasst sich mit dem in Minsk lebenden Grafiker JEVGENYIJ TIHANOVICS. Der 1911 geborene Künstler stellte 1972 in Dunaújváros seine Exlibris aus, danach schenkte er sein Ausstellungsmaterial der Stadt. Aus Dank erklärte die Stadt den alten Meister zum Ehrenbürger. Es handelt sich um rund 300 Exlibris, darunter befinden sich viele, die für ungarische Sammler angefertigt wurden, einige mit Portraits von bekannten ungarischen Schriftstellern und Künstlern (Seite 41–41). Die Kleingrafiken des polnischen Grafikers MALGORZATA KOROLKO wurden im Juli 1980 im Budapester Haus der Polnischen Kultur gezeigt. Über die Ausstellung, die allgemein grossen Anklang fand, schreibt DR. IMRE SOÓS (Seite 43).

Dem 1980 verstorbenen Akademiker DR. REZSŐ SOÓ gedenkt Frau MIHÁLY WEINER. Der Nachlass des weltberühmten Wissenschaftlers besteht aus 30 Büchern, 400 wissenschaftlichen Aufsätzen, zahlreichen popularwissenschaftlichen Ausgaben. 50 Pflanzen tragen seinen Namen. Seine Kleingrafiksammlung umfasst 80.000 Blätter, die er zum grössten Teil dem Kunstgewerbemuseum hinterliess (Seite 45).

Der Arzt und junge Sammler DR. BÉLA KELEMEN verliess infolge seines unerwarteten Todes unsere Reihen. Der Sekretar unseres Klubs verabschiedet sich von ihm (Seite 47).

Von der grossen Sympathie zu Ungarn zeugt die in Brandenburg (DDR) gegründete Sammlung „Vilány Gyűjtemény“. Über die Entstehung und die Tätigkeit schreibt einer der Gründer GERD FIEDLER. Seit fast einem Jahrzehnt sammeln unsere lieben Freunde aus der DDR die Arbeiten der ungarischen Grafiker. Während dieser Zeit wurde auch eine grosse Anzahl Ausstellungen veranstaltet. Der Zweck ihrer weiteren Sammeltätigkeit ist auch fernerhin, ihre aktiven Verbindungen mit dem befreundeten Ungarn zu vertiefen (Seite 48–49).

Die neue Satzung des Klubs für Freunde der Kleingrafik wird auf den Seiten 53 – 56 in vollem Umfang veröffentlicht. Auf den folgenden Seiten ist die Namensliste der neuen Mitglieder zu lesen.

DR. ANDOR SEMSEY berichtet in seinem mit grossen Interesse erwarteten Aufsatz über die Werklisten von ungarischen Künstlern, die seit der Zusammenfassung in der KISGRAFIKA 1975/1 erschienen. Am Ende seines Beitrages macht er den Vorschlag, damit den Grundstein für ein ungarisches Kleingrafik-Archiv zu legen. Das Archiv solle sich mit den schon publizierten Verzeichnissen der Arbeiten ungarischer Grafiker befassen, weiterhin mit handschriftlichen Verzeichnissen und schliesslich mit den sich auf die Künstler beziehenden Literatur- Bibliographien, Biographien, Fotografien usw. Nach den Plänen sollten keine Originalgrafiken im Archiv aufbewahrt werden. Die Leser werden zu Bemerkungen, Vorschlägen und zur Mitarbeit aufgerufen (Seite 58–61). Die Nachrichten aus dem in- und ausländischen Exlibrisleben sind auf den Seiten 64 – 68 veröffentlicht.

Bücherbord: Seite 70 – 72 Presseschau: Seite 73 – 76

SZEMETHI Imre rézkarca C3

RÉSUMÉ

La VIIème Entrevue Nationale de la Petite Graphique fut organisée en juillet 1980 dans la ville de Szombathely. Dr IMRE SOÓS écrit le compte-rendu sur les événements des deux jours. La réunion des membres y a approuvé le règlement de l'organisation et de fonctionnement de la K.B.K. Les délégués y ont élu aussi les membres de la nouvelle direction. L'Entrevue se déroulait dans le nouveau Centre Cultural Départemental, où on a organisé aussi deux expositions. L'une a présenté les plus belles feuilles, ex libris des collectionneurs de la ville. L'autre contenait les créations de Kálmán Csohány, János Kass, Mihály Gácsi et Béla Stettner, appartenantes à la collection du Couple Pittmann. (P. 1.—6.) Nous publions in extenso le rapport de notre nouveau secrétaire, MIHÁLY CSIBY retenti à l'occasion de l'Entrevue de Szombathely. Il s'occupait les cinq années dernières, en commémorant les membres décédés. Dans son rapport il a fait l'éloge des résultats et il a dit merci à tous qui ont participé activement au travail commun. (P. 7—10.)

Un groupe des collectionneurs hongrois a participé au XVIIIème Congrès Internationale de l'Ex Libris, organisé en août 1980 à Linz, en Autriche. Dr ANDOR SEMSEY publie son compte-rendu sur les cours des événements et les cartelles y publiées. La cartelle hongroise à 22 feuilles appartient aux publications d'un niveau élevé. C'est dommage que la collection hongroise officielle n'était exposée qu'avec l'omission de nos quatre artistes. L'organisation de l'exposition a eu aussi le tort d'exposer des créations moins réussies de quelques amateurs hongrois. Le Congrès bien réussi appartient — avec ses 265 participants — aux manifestations les plus nombreuses de cette espèce. La délégation hongroise est très obligé au M. le Président Ottmar Premstaller de son attention et accueil cordial. (P. 13.—17.)

Mme MAGDOLNA SUPKA écrit une nécrologie sur KÁLMÁN CSOHÁNY (1925—1980) excellent artiste de la graphique hongroise décédé subitement. (P.19.—20.) Nous publions l'article de S. A' sur les

ex libris de JÁNOS KASS. L'artiste, qui est né en 1927 à Szeged, est à présent professeur de la chaire graphique de l'École Supérieure d'Art Décoratif de Budapest. L'Artiste Emerite et deux fois lauréat du Prix Munkacsy est bien connu dans le monde entier grâce aux livres artistiques. L'article énumère ses ex libris peu nombreux, mais d'une qualité artistique appréciable. (P. 21.—24).

Les créations de BÉLA STETTNER étaient exposées en mars 1980 dans la Maison de la Culture Pataki. Madame MAGDOLNA SUPKA écrit sur l'exposition de notre directeur artistique sous le titre «Pensées dans la bibliothèque». (P. 27.—28.) La Galerie Nationale Hongroise a organisé l'exposition rétrospective de l'artiste graphique hongrois PÁL VARSÁNYI. C'est MIHÁLY CSIBY qui publie ses pensées à l'occasion du visite de l'exposition. L'artiste débuta dans sa carrière en 1933. Ses créations montrent un artiste de qualité impressionnante, fidèle à ses idées, qui réagit sensiblement aux événements. (P. 29.—31.)

L'article de DEZSŐ FLASCH traite une sorte des timbres de KÁROLY VÁRKONYI qui servent à fermer les enveloppes. Ces timbres, publiés par l'Association des Collectionneurs de Timbre-Poste de Debrecen, possèdent des valeurs culturelles et historiques. (P. 32.—33.) Nous publions heureusement l'article de notre cher ami de Slovaquie, KAROL IZAKOVIC sur le jeune artiste slovaque IGOR RUMANSKY. L'artiste est né en 1946 et il se fait remarquer par ses illustrations de livre. Il a gagné plusieurs prix internationaux. (P. 35.—37.) L'article de S. A. sur la page 38. fait connaître notre exposition organisée en 1980 à Budapest sous le titre «L'Amour dans la petite graphique.»

ÁRPÁD DALMAY (Union Soviétique) écrit sur l'artiste vivant à Minsk, JEVGENYIJ TIHANOVICS, qui a présenté ses créations en 1972 dans la ville hongroise Dunaujvaros. L'artiste a donné toute cette collection à la ville de l'exposition. L'artiste âgé fut élu citoyen d'honneur de même ville. Il a créé environ 300 ex libris, parmi eux figurent telles créations qui portent les noms des collectionneurs hongrois. (P. 41.—42.) Le Centre Culturel Polonais de Budapest organisa en juillet 1980 une exposition bien réussie des ex libris de l'artiste polonaise, Mme MALGORZATA KOROLKO. Dr IMRE SOÓS publie un article sur cette belle exposition. (P. 43.)

Mme MIHÁLY WEINER écrit une nécrologie sur le Professeur Dr REZSŐ SOÓ, célèbre collectionneur, décédé en 1980. Sa collection de petite graphique contenait 80.000 pièces. Les chiffres suivants montrent son activité scientifique volumineuse: 30 livres, 400 essais et 50 fleurs portent le nom du feu grand collectionneur. (P. 45.) Nous publions aussi la nécrologie de MIHÁLY CSIBY sur le jeune collectionneur hongrois Dr BÉLA KELEMEN, victime d'un mort précoce. (P. 47.)

La «COLLECTION VILLANY» fonctionne dans la République Démocratique Allemande, dans la ville de Brandenburg. Le nom et l'activité de la collection est une témoignage de leur sympathie envers la Hongrie. GERD FIEDLER, fondateur de la collection fait connaître cette activité très importante. (P.48.—49.)

Le nouveau «Règlement de l'Organisation et de Fonctionnement de la Société des Amis de la Petite Graphique» fut publié sur les pages de 53. à 56. Sur la page dernière figure aussi la liste des nouveaux membres.

ANDOR SEMSEY écrit sur les nouvelles listes des œuvres des artistes hongrois, composées depuis le numéro 1975;1 de la revue KISGRAFIKA. Dans son article il dépose une motion en faveur de la fondation des Archives Hongroises de la Petite Graphique. D'après l'opinion de l'auteur il fallait y conserver les listes des œuvres déjà publiées des artistes hongrois, les listes du même genre autographiques encore non publiées, la bibliographie de la littérature de l'ex libris, autobiographies, photos, etc... D'après le conception du plan, les Archives ne collectionneront pas des graphiques originales. L'auteur attende les remarques, propositions des artistes et collectionneurs.

Nous publions les nouvelles de la vie d'ex libris hongroise et étrangère sur les pages de 64 à 68.

«Casier de Bibliothèque»: P. 70.—72.

«Revue de la Presse»: P. 73.—76.

[Handwritten signature]

STETTNER Béla — Emléklap Csohány Kálmán halálára -- rézkarc C3

ÁRA: 5,— Ft

RÉKASSY Csaba rézmetszete C2